Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

# ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг рўзномаси

1991 йил 9 август
ЖУМА
№ 153 (5.196).
БАҲОСИ 8 ТИЙИН

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган ◆ Ҳафтада беш марта чоп этилади

# КПСС Дастури тўғрисида

Партия XXVIII съезди томонидан тузилган комиссия КПССнинг янги Дастури лойиҳасини тайёрлади.

*КПСС Марказий Комитети июль Пленуми билан Дастур комиссиясининг қарорига биноан лойиҳа умумпартия мунозарасига қўйилади, шу мунозара тугагач, Дастур КПССнинг навбатдан ташқари XXIX съездида кўриб чиқилади.*

**Партия Марказий Комитети билан комиссия коммунистларни, мамлакат жамоатчилигини мунозарада қатнашишга таклиф қиладилар. Бу мунозара амалий дастурий мақсадларни ишлаб чиқишга, ички партиявий жипслашувга, КПССнинг бутун фаолиятини янгилашга кўмаклашмоғи лозим.**

✦ КПСС ДАСТУРИ ЛОЙИҲАСИНИНГ МАТНИ РЎЗНОМАНИНГ НАВБАТДАГИ СОНИДА ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИ.

## ЎЗБЕКИСТОН ССР ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДА СУҲБАТ

Таэквондо халқаро федерациясининг делегацияси Тошкентда меҳмон бўлиб турибди.

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов делегация аъзоларини 8 август куни қабул қилди.

Суҳбат чоғида Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов аҳолининг деярли ярмини 20 ёшгача бўлган ёшлар ташкил этадиган Ўзбекистонда спортнинг бу турини ривожлантириш мақсадга мувофиқлигини таъкидлади. Таэквондо халқаро федерацияси билан Ўзбекистон ССР давлат спорт комитети ўртасида янги спорт клубларини ташкил этишни, мамлакатда ва чет элда сотиш учун спорт формалари ва сумкалари, нишонлари ва эсдалик совғалар тайёрлайдиган фабрика барпо этишни кўзда тутувчи икки томонлама шартнома тузиш таклиф этилди.

Учрашувда келгуси йилнинг февраль ойида ўзбекистонлик таэквондо спорт мастерлари учун семинар ўтказиш тўғрисида аҳдлашувга эришилди.

Таэквондо халқаро федерациясининг Президенти генерал Чой Хон Хи учрашувда сўзлаб, Ўзбекистон шарқча яккама-якка кураш усули оммалашаётган жаҳондаги марказлардан бири бўлиб қолаётганлигини таъкидлади. Ўнлаб ўзбекистонликлар спортнинг таэквондо турида катта ютуққа эришдилар, жаҳон биринчиликларида медалларни ва «Қора камар» тақиб юриш ҳуқуқини қўлга киритдилар.

Суҳбатда Таэквондо халқаро федерациясининг бош котиби жаноб Ли Ки Йонг, Ўзбекистон ССР давлат спорт комитетининг раиси А. Н. Назиров, СССРдаги Таэквондо марказининг бош директори В. В. Лигай иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

## АЗАЛИЙ АНЪАНА

✦ ВИЛОЯТЛАРДА ЎЗАРО ТЕКШИРИШ ҚИЗҒИН ДАВОМ ЭТМОҚДА

✦ ҲАМКОРЛИКДА ҲИКМАТ КЎП. ҲАМКАСБЛАР БЕЛЛАШУВИ КУЧГА-КУЧ, ҒАЙРАТГА-ҒАЙРАТ ҚЎШАДИ.

✦ МУСОБАҚАДОШЛАР ТАЖРИБАСИ, ЎГИТИ, ТАНҚИДИ УМУМИЙ ИШГА ХИЗМАТ ҚИЛСИН.

✦ БУТУН КУЧ — ҲОСИЛ УЧУН КУРАШГА!

## ДЕҲҚОН БИР-БИРИГА ЕЛКАДОШУ МАДАДКОР

Дўстлик — бебаҳо бойлик. Қаерда ҳамжиҳатлик, меҳр-оқибат барқарор бўлса ўша ерда мушкулотлар ечимини топади, кўнгилдаги оппоқ ниятлар рўёбга чиқади. Ўзаро мусобақалашиб ишлаётган вилоятлар, районлар, хўжаликлар меҳнаткашларининг муваффақиятлари фикримизнинг далилидир.

Яқинда Сирдарё вилояти ўзаро текшириш бригадаси аъзолари фарғоналиклар ҳузурида бўлишди. Улар далалар, чорвачилик фермалари, боғ-роғларда амалга оширилаётган ишлар билан яқиндан танишдилар. Қишлоқ меҳнаткашларига кўрсатилаётган маданий-маиший, савдо, тиббий хизмат аҳволини назардан ўтказдилар. Ютуқларни таъкидлаш билан бирга, ишда йўл қўйилган камчиликлар, ечилиши лозим бўлган муаммоларни рўйирост кўрсатиб ўтдилар. Меҳнат унумдорлигини ошириш, иш шароитини яхшилаш, ижро интизомини мустаҳкамлаш, ҳосилга-ҳосил қўшиш юзасидан йўл-йўриқ ва маслаҳатлар бердилар.

Киров районидаги Киров номли давлат хўжалигида мусобақадошларни кутиб олиш маросими бўлди. Ўзаро текшириш бригадасига Сирдарё вилоят партия комитетининг биринчи котиби, халқ депутатлари вилоят Кенгаши раиси А. А. Айдарқулов бошчилик қилди. Шунингдек, вакиллар орасида Оқолтин район партия комитетининг биринчи котиби А. Қаюмов, Гулистон район партия комитетининг биринчи котиби Т. Исмоилов, Ворошилов район ижроия комитетининг раиси Г. Эргашев, Меҳнатобод район ижроия комитетининг раиси С. Нарчаев, Ховос районидаги «Фарҳод» совхози директори Г. Сувонқулов, Комсомол районидаги «Ленинград» давлат хўжалиги директори А. Нажмитдинов, «Сирдарьяагроцелинхлоп о к» тресги бошқарувчиси Б. Уралов, Гулистон районидаги «Красная заря» колхози раиси У. Абдиев ва бошқалар бор эдилар.

Қўриқ вилоят вакилларини Фарғона вилоят партия комитетининг биринчи котиби, халқ депутатлари вилоят Кенгашининг раиси Ғ. Фозилов самимий қутлади. Шундан сўнг меҳмонлар етти гуруҳга бўлиниб, уч кун мобайнида хўжаликларда амалга оширилаётган ишлар билан батафсил танишдилар. Август қуёши борлиқни қиздиради. Азамат деҳқонлар дақиқалар қадрига етиб ишлаб, ҳосилга-ҳосил қўшишмоқда. Аксарият колхоз ва совхозлардаги ғўзалар бўлиқ, бақувват, серҳосил бўлиб ўсмоқда. Мусобақадошлар текширувни Киров районидаги Киров номли совхоз далаларидан бошлашди. Агротехник тадбирлар обитобида олиб борилаяпти. Сувчи ва механизаторлар кечаю кундуз тиним билишмаяпти. Хўжалик деҳқонлари бу йил 2.816 гектар ернинг ҳар гектаридан 30,6 центнердан хирмон кўтаришга аҳд қилишган. Жами давлатга 8.600 тонна қимматли хом ашё топширилиши керак. Иш ваъдага яраша кетаяпти. Ўзаро мусобақада Усмонали Худойназаров етакчилик қилаётган бўлим заршунослари пешқадам. Фан ютуқларини амалиётга жорий этиш, сувдан, ўғитдан тежаб-тергаб фойдаланишда Мўйдин Тўйчиев, Ҳакимжон Қудратов ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ибратли тадбирлар амалга оширилаяпти. Ҳосил чўғини кўриб дил қувнайди. Сирдарёликлар хўжаликнинг Ленинизм бўлими пахтакорлари қимматидан ғоят мамнун бўлишди. Негаки меҳнатсеварлар зиммаларига оширилган мажбурият қабул қилишибди. Ниятлари ҳосилдорликни гектарига 38 центнерга етказишдир. Ҳар туп ғўзада 12—14 тадан кўсак бор. Тунги суғоришга алоҳида эътибор берилаяпти.

Бозор иқтисодиёти шароитида мавжуд имкониятлардан унумли фойдаланиш, ҳосилнинг асосий қисмини машиналар ёрдамида йиғиштириб олиш жуда муҳим. Буни яхши англаган Киров номли совхоз механизаторлари ҳал қилувчи мавсумга пухта тайёргарлик кўришаяпти. Ғўзалар машинабоп қилиб ўстирилмоқда. 1991 йилда хўжалик бўйича ялпи ҳосилнинг камида 60 фоизи агрегатлар ёрдамида саранжомланади. Шу сабабли 37 та терим машинаси сифатли ремонтдан чиқарилиб, тайёргарлик чизиғига келтирилди. Кўприклар, хирмон жойларини таъмирлаш тугалланди. Тош-тарози ҳозирланмоқда. Шу кунгача 24 минг дона этак тайёрлаб қўйилди.

Мусобақадошлар совхоздаги Шерали Халилов етакчилик қилаётган биофабрика иши билан батафсил танишдилар. Биофабрика мутахассислари мавжуд пахтазорга 2—3 марта биологик усулда ишлов беришди. Бунинг шарофати туфайли ҳашарот деярли зиён етказмади. Ҳал қилувчи дамларда 60 та культиватор юксак унум билан ишлатилмоқда. 150 нафардан ортиқ сувчи ғўзаларга оби ҳаёт тарамоқда. Умуман ғўза парваришида 3,5 минг киши иштирок этаяпти. Сирдарёликлар бу ерда дағал хашак тайёрлаш, маккажўхори ҳосилини йиғиштириб олиш уюшқоқлик билан олиб борилаётганлигини таъкидлашди.

Райондаги «Москва» жамоа хўжалиги деҳқонлари яна бир синовдан ўтмоқдалар. Табиий офат юзага келтирган қийинчиликлар омилкорлик билан бартараф этилаяпти. Ташаббускорлик туфайли 978 гектар майдонда яхши ҳосил етиштирилмоқда. Шароит қанчалик ташвишли бўлмасин мажбуриятга ўзгартиш киритилмади. Колхоз заршунослари ҳар гектар ердан 31,6 центнердан пахта ҳосили олиш учун барча имкониятни ишга солишмоқда. Мусобақадошлар эгат оралаб, ҳар туп ғўзада ўрта ҳисобда 10—12 тадан бўлиқ кўсак санашди. Колхоз правлениеси, партия комитети далада ишлаётганларга алоҳида ғамхўрлик кўрсатмоқда. 24 та дала шийпони намунали жиҳозланиб, деҳқон оромгоҳига, оммавий-сиёсий ишлар марказига айлантирилган. Бу ерда учта доимий, 24 та мавсумий болалар боғчалари ишлаб турибди.

Ўзаро текшириш бригадаси аъзолари мазкур хўжаликнинг Исмоилжон Дадилов бошлиқ бригада меҳнатсеварлари шаънига илиқ гаплар айтишди. Механизатор Муҳаммаджон Аҳмедов агротехник тадбирни сифатли амалга ошириб, ҳосил чўғини кўпайтирмоқда. Далаларга боқиб кўз қувнайди. Шода-шода кўсаклар замин заҳматкашлари ўз бурчларини қандай адо этаётганликларини яққол кўрсатиб турибди.

Колхоз бригадалари бўйлаб экилган тераклар барчанинг эътиборини тортди. Хайрли ишга моҳир мураббий, табаррук инсон Мамаюнус Мадаминов бошқош бўлган. Унинг шахсий ташаббуси билан колхоз ҳудудида 100 минг туп терак экилди. Ҳозирги кунга келиб улар етилиб қолди. Ўтган йили колхозчиларга 25 минг туп терак кесиб берилди. Ибратли ишлар изчил давом эттирилаяпти.

Мусобақадошлар йилига 1 миллион шартли консерва банка ишлаб чиқарадиган цехда ҳам бўлишди. Иш жараёнларини такомиллаштириш, маҳсулот сифатини яхшилаш юзасидан маслаҳатлар беришди.

Сирдарёликлар экинлар парваришида жиддий камчилик ва нуқсонларга йўл қўйилаётганлигини ҳам очиқ эътироф этдилар. Жумладан «Бешариқ» давлат хўжалигининг айрим бўлимларида суғориш агротехникаси қўпол равишда бузилмоқда. Баъзи карталардаги ғўзалар ғовлаб кетган. «Октябрь 40 йиллиги» совхозининг «Намуна», «Коммунизм», «Ўзбекистон» бўлимларида ғўзалар чанқатиб қўйилган. Октябрь бўлимининг 2-бригадасидаги ғўзалар 30—40 фоиз шонасини ташлаб юборган.

«СССР 60 йиллиги» давлат хўжалиги раҳбарлари бу йил ялпи ҳосилнинг асосий қисмини агрегатлар ёрдамида йиғиштириб олишни ният қилишган. Бусиз иқтисодий манфаатдорлик таъминланмайди. Фақат ғўзанинг кўкига қувониб, парваришни бўшаштирмаслик керак. Ижарачиларга амалий ёрдам ва мадад крўсатиш зарур.

«Искра» жамоа хўжалиги деҳқонлари «Фарғона-3» навли чигит экишган. Экин ривожи дуруст. Аммо ҳашаротга қарши курашни кучайтириш даркор. 6-бригададаги айрим карталарда кўсак қурти ҳосилни кемираяпти.

Ленинград райони пахтакорлари матонатига бу йил ҳамма қойил қолмоқда. Табиий офат туфайли 1.500 гектар майдонга қайта чигит экилди. Заршунослар нимжон ғўзаларни баравжлари қаторига етказиб олиш учун ўзларини аямай меҳнат қилишди. Мусобақадошлар маҳаллий ўғитдан оқилона фойдаланиш, культиваторларни августнинг охиригача ишлатишни маслаҳат беришди. Ишнинг муваффақиятини мафкуравий жиҳатдан таъминлаш учун оммавий-сиёсий ишларни янада жонлантириш лозим. Мусобақадошлар районда дағал хашак тайёрлаш суст бораётганлигини эътироф этишди. Озуқа экинларига қўшимча ишлов бериш, бедага муносабатни ўзгартириш керак.

Ўзбекистон районидаги «Комсомол» давлат хўжалигида ижро интизоми бўшаштириб юборилган. Ўзаро талабчанлик унутилган. Шу боисдан далаларни ўт босган. 220 гектар ердаги ғўзаларнинг ривожи кутилганидан анча орқада.

Шу райондаги «Қўқон» совхозининг 1-бригадасида суғоришда жиддий нуқсонларга йўл қўйилаяпти. 5 гектар ердаги экин кўллатиб суғорилган. Ҳосил тугунчалари тўкилиб кетаяпти. Ҳашаротга қарши кураш талаб даражасида эмас. Сирдарёликлар Фрунзе, Бувайда, Бағдод, Риштон, Олтиариқ, Охунбобоев, Фарғона, Тошлоқ, Қува, Ёзёвон районлари хўжаликларида бўлиб, ғўза парвариши қандай олиб борилаётганлигини синчиклаб ўргандилар. Мажбуриятга яраша ҳосил тўплаш, қўшимча имкониятларни ишга солиш, тежамкорликни кучайтириш юзасидан қимматли маслаҳатлар бердилар.

Чорвачилик қишлоқ хўжалигининг энг муҳим тармоқларидан биридир. Озуқа базасини мустаҳкамламай туриб тармоқда силжишга эришиб бўлмайди. Дўстлар Ўзбекистон ССР Президенти фармонларини бажариш юзасидан белгиланган тадбирларни амалга оширишдаги камчиликларни холисона кўрсатиб ўтдилар. Фарғоналиклар ўзаро текшириш бригадаси аъзолари маслаҳатига амал қилиб дала ишларини уюшқоқлик билан олиб боришаяпти. Камчиликларни бартараф этиш, ички имкониятларни ишга солиш учун қўшимча тадбирлар қўлланилмоқда.

**А. ТУХТАСИНОВ,**
**«Қишлоқ ҳақиқати»нинг Фарғона вилояти бўйича мухбири.**

**СУРАТДА: сирдарёлик мусобақадошлар Киров районидаги Киров номли давлат хўжалиги далаларини кўздан кечиришаяпти.**

М. САРИМСОҚОВ
олган сурат.

## ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНЛИК ДЎСТЛАР МАСЛАҲАТИ

Қорақалпоғистон пахтакорлари, шоликорлари, чорвадорлари, боғбонлари, бошқа қишлоқ хўжалик мутахассислари икки кун давомида ўзларининг анъанавий дўстлари — Хоразм деҳқонлари ҳузурида меҳмон бўлдилар. Улар вилоятнинг барча районларида бўлиб дала ишларининг бориши билан танишдилар, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши турли тармоқларидаги ишларнинг аҳволини ўргандилар.

Текширувчилар кўпгина камчиликлар ва нуқсонларни аниқлаб, қимматли маслаҳатлар бердилар. Масалан, Хазорасп, Янгиариқ, Қўшкўпир районларидаги бир қанча хўжаликларда ғўза қатор ораларини юмшатиш асоссиз равишда кечиктирилаяпти, экин бостириб суғорилишига йўл қўйилаяпти. Баҳорги жала оқибатлари ҳамма жойда ҳам тегишлича бартараф этилмаган. Текшириш кунлари далаларда пудрат асосида ишловчилар, бригадирлар деярли кўринмади. Айрим жойларда ғўзани суғориш каби масъулиятли иш мактаб ўқувчиларига ишониб топшириб қўйилган. Ҳосилга ҳосил қўшиш даврида ўсимликларни жадал парвариш қилиш керак, деб маслаҳат беришди меҳмонлар.

Улар мақтовга лойиқ намунавий ишларни таъкидладилар. Урганч районидаги Чапаев номли, Хива районидаги Беруний номли, Хонқа районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжаликларининг далаларида ғўза серҳосил бўлиб ўсмоқда.

Вилоят маккажўхорикорларининг иши унча яхши эмас. Деярли барча озуқа етиштириш бригадаларида экинлар қаровсиз қолган. Уларни суғориш агротехникаси, минерал ўғит солиш қоидалари бузилмоқда. Шу сабабли бир пайкалнинг ўзида экин ҳар хил ўсмоқда. Баъзи хўжаликлар беданинг учинчи ўримини кечиктириб юбордилар. Ҳолбуки бошқа хўжаликларда беданинг тўртинчи ўрими бошланди.

Қорақалпоқ дўстлар Хоразм қишлоқ хўжалик ходимларининг вилоят кенгашида текшириш якунлари ҳақида сўзлаб бердилар.

Кенгашда халқ депутатлари вилоят Советининг раиси, Хоразм вилоят партия комитетининг биринчи котиби Р. М. Худойберганова нутқ сўзлади.

Ю. ИБРОҲИМОВ,
ЎзТАГ мухбири.

## ЖУМҲУРИЯТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИДАГИ УЧРАШУВ

Оммавий ахборот воситалари, жумладан, телевидение жумҳуриятимизда рўй бераётган қайта қуриш жараёнларида катта роль ўйнаяпти. Тележурналистлар ўз кўрсатувлари орқали халқимизни жумҳуриятимиз меҳнаткашларининг ҳаёти, муваффақиятлари, Ўзбекистон олдида кўндаланг бўлаётган муаммолар ва уларни бартараф этиш йўллари тўғрисида кенг кўламда ва холис ахборотлар билан таништириб боришяпти. Улар ижтимоий-иқтисодий тараққиётнинг боришига самарали таъсир ўтказмоқдалар. Бу ўз навбатида тележурналистлар зиммасига катта масъулият юклайди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби К. Ю. Юсуповнинг Ўзбекистон телевидениесидаги учрашувида шулар ҳақида атрофлича сўз юритилди. Учрашувда жумҳуриятимиз ҳаётининг барча қирралари тилга олинди. Республиканинг Иттифоқ шартномасига муносабат масаласидаги тутган йўли, айниқса, Ўзбекистон Компартияси, Ҳаракат дастурини рўёбга чиқариш ҳақида, коммунистларнинг, жумҳурият партия ташкилотларининг бозор иқтисодиётига ўтиш шароитидаги авангардлик роли ҳақида фикр алмашинилди.

Тележурналистлар учун жумҳуриятимизда рўй бераётган ижобий жараёнларни, Ўзбекистон аҳолиси учун муносиб турмуш шарт-шароитларини яратиш бўйича, миллатлараро муносабатларни уйғунлаштириш соҳасида кўрилаётган чора-тадбирларни холис ва тезкорлик билан ёритиш муҳим вазифадир.

Учрашув қатнашчилари жумҳурият ва мамлакатнинг сиёсий, иқтисодий, маданий ҳаётига дахлдор бир қатор муаммоларни кўтариб чиқдилар. Ҳар бир кишининг Ўзбекистондаги қайта қуриш жараёнларида фаол иштирок этиши зарурлигини қайд этдилар.

**Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг матбуот маркази.**

### ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ КОМИТЕТЛАРИДА

## БОЗОР БЎСАҒАСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши иқтисодий ислоҳот, бюджет сиёсати ва маҳаллий ўзини ўзи бошқариш янги комитетининг аъзолари ўзларининг биринчи мажлисларида республиканинг секин-аста бозор муносабатларига ўтиши билан боғлиқ муаммоларни муҳокама қилдилар. Мажлисни комитет раиси вазифасини бажарувчи Э. Н. Хўжаев олиб борди.

«Ўзбекистон ССРда ижара тўғрисида»ги ва «Ўзбекистон ССРда аҳолини иш билан банд қилиш тўғрисида»ги Қонунларнинг лойиҳаларини батафсил муҳокама қилган комитет иккала лойиҳани матбуотда эълон қилиб, умумхалқ муҳокамасига қўйишга қарор қилди.

Комитет мажлисида Ўзбекистон ССР давлат банки уставининг лойиҳаси маъқулланди ва Ўзбекистон ССР давлат банки бошқарувининг таркиби ва раҳбарларнинг лавозим маошлари тасдиқланди.

Депутатлар «Ўзбекистон ССРда хорижий сармоялар тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР қонунларини амалга ошириш юзасидан комитет тадбирларини кўриб чиқиб тасдиқладилар. Мажлисда янги комитетнинг 1991 йил иккинчи ярмидаги иш режалари тасдиқланди.

## ЕРГА ТЎЛА БАҲО БЕРИЛСИН

СССР Вазирлар Маҳкамаси СССРда давлат ер кадастри ва ер мониторингини юритиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлади. Жумладан, уларни юритиш соҳасида Иттифоқ даражасида ва республикаларда амалга ошириладиган ишлар тегишли равишда Иттифоқ бюджети ва республикаларнинг бюджетлари ҳисобидан давлат ер тузилиши хизмати томонидан бажарилади, деб белгилаб қўйилди.

СССР Қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат вазирлигига ҳамда республикаларнинг ҳукуматларига ер фондининг ҳолатидаги ўзгаришларни ўз вақтида аниқлаш, уларни баҳолаш, салбий жараёнларнинг олдини олиш ва уларнинг оқибатларини тугатиш учун ер мониторингини юритишни ташкил этиш топширилди.

Ер учун ҳақ тўлаш қоидалари тасдиқланди.

## БИРЖАГА МУНОСАБАТ

7 август куни СССР Бош вазирининг биринчи ўринбосари В. И. Шчербаков ўтказган кенгашда СССР ҳукумати билан мамлакатдаги биржа тузилмаларининг ўзаро алоқалари масалалари муҳокама қилинди.

СССР илмий — саноат уюшмасининг, Россия товар-хом ашё биржасининг, Россия деҳқончилик биржасининг, Сургут товар-хом ашё биржасининг, қимматбаҳо қоғозлар бозори иштирокчилари уюшмасининг, «Эстра» товар-фонд биржасининг, «Фининвест» бирлашмасининг ва бошқа биржаларнинг вакиллари бозор иқтисодиёти сари аниқ тадбирларни амалга оширишда СССР ҳукумати билан биржа тузилмалари куч-ғайратларини бирлаштиришни ёқлаб гапирдилар. Уларнинг орасида Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси негизида ташкил этилган акционерлик жамияти муассасаси ҳам бор, тез орада бу ерда кўргазма павильонлари билан биргаликда савдо уйлари, биржалар, кимошди савдо ўтказиш жойлари ўрин олади.

СССР Вазирлар Маҳкамасининг ходимларини ўқитиш, ахборот билан таъминлаш тизмасини барпо этиш, биржа фаолияти тўғрисида СССР қонуни лойиҳаларини ишлаб чиқиш масалаларига доир қарорларини кечиктирмай тайёрлаш учун ишчи гуруҳлари тузилди.

(ТАСС).

# ҚУТ-БАРАКА САРЧАШМАСИ

Шаҳло Рўзибоева ўрта мактабни тугатгач ҳеч иккиланмай Ульянов районидаги «III Интернационал» давлат хўжалигининг сут-товар фермасига соғувчи бўлиб ишга келди. Дастлаб ишлаш қийин кечди. Билмаганларини сўраб ўрганишдан эринмади. Йиллар ўтди. Зийраклиги, чаққонлиги туфайли бу касбнинг сир-асрорларини мукаммал билиб олди. Энди эса мустақил ишлаяпти. Жорий йилда ўзига бириктилган 22 бош соғин сигирнинг ҳар биридан 3.200 килограммдан сут соғиб олмоқчи. Айни кунларда говмишлардан 11—12 килограммдан маҳсулот топширмоқда.

Шаҳло ҳамкасблари орасида яхши ишлагани, юқори кўрсаткичларга эришгани учун вилоят соғувчилари ўртасида карвонбошилик қилди. Натижада жумҳурият сигир соғарларининг XV кўрик танловида қатнашиб фахрли ўринни эгаллади.

СУРАТДА: пешқадам соғувчи Ш. Рўзибоева.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

*Паррандачилик*

# ОТА-БОЛА ФЕРМЕРЛАР

Усмонжон рўзномада босилган фермер хўжалиги тўғрисидаги мақолага кўзи тушди-ю, ҳаловати бузилди. Унда бу усулни ўз тажрибасида синаб кўриш иштиёқи туғилди.

Усмонжон дилидаги гапни Навоий номли жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Раҳима Тошпўлатовага айтди. Раис унинг фикрларини маъқуллади.

Хўжалик билан шартнома тузилгач, У. Ҳожимирзаев ишга киришди. Катта йўл бўйидаги шийпон қайта жиҳозланди. Жўжа очирадиган махсус 3 та камера ўрнатилди. Уларда — 21 кунда 48—50 мингтагача жўжа очириш мумкин.

— Мақсадга эришишнинг ўзи бўлмайди, — дейди техник оператор Мансуржон Юсуфхўжаев. — Камералардаги ҳарорат талаб даражасида бўлиши учун уларни кечаю кундуз назорат қилиб бориш керак. Агар беҳаволик қилинса тухум айниб қолади.

Усмонжоннинг ўғли Шавкатжон, Акрамжон Қосимов, Икромжон Юнусов, Мансуржон Юсуфмедов жамоа аъзолари ҳисобланишади. Улар ҳамма ишни бамаслаҳат бажаришади. Аъзолар ўртасида сенинг-менинг деган гап йўқ.

Фермер дастлаб камераларга 13 минг дона тухум қўйганди. Фидокорона меҳнат ўз самарасини берди. 19 июль куни бу ерга харидорлар келишди. Шунингдек, Уйчи районидаги Свердлов номли, «Ленинчи йўл» жамоа хўжаликларидан ташқари Ёрқўрғон аҳолиси ҳам жўжа харид қилишди. Бир кунда 4 минг дона жўжа сотиб олдилар.

— Муаммолар ҳам йўқ эмас, — дейди фермер. — Жўжа очириш учун тухум топиш жуда қийин бўляпти. Жамоа хўжаликлари бизга тухумдан ёрдам берсалар айни муддао бўларди. Уларнинг буюртмаларини тезда бажариб берамиз. Олинган даромад эвазига ёрдамчи хўжаликни янада кенгайтирамиз.

А. ҲОЖИМАТОВ.

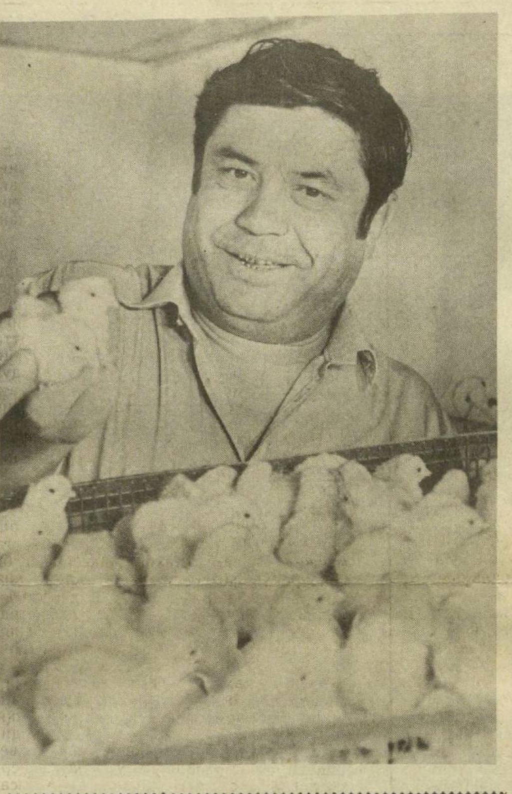

СУРАТДА: фермер У. Ҳожимирзаев.

А. ЮСУФБОЕВ олган сурат.

# ШИНГИЛ ХАБАР

● 19 август куни Москвада ватандошларнинг халқаро конгресси очилади. Унда кўпгина мамлакатлардан 800 га яқин россиянлик қатнашади. СССР Ташқи ишлар вазирлигининг матбуот марказида 6 август куни журналистлар билан учрашувда ташкилот комитетининг раҳбарлари шуни маълум қилдилар. Россия мухожирларига нисбатан тарихий адолатни тиклаш, хориждаги россиялик ватандошлар билан ҳамкорликни йўлга қўйиш асосий мақсадлардан бири экан. Конгресс учун мутасаддилар маблағлари билан бир қаторда Россия давлат бюджетидан ҳам муайян миқдорда маблағ ажратилди.

● Семипалатинск ядро полигони тевараги ҳақида қарор қабул қилинди. ... барча маҳаллий ... Қозоғистон Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг бу ҳақидаги фикри маълум қилинди. Унда республика ... «полигон сўзсиз ёпилиши ҳамда ундан фақат илм-фан ва тинч мақсадларда фойдаланилиши тарафдори» эканликлари айтилади. Қозоғистон коммунистларининг тутган йўли шундай: «Семипалатинск вилоятининг, Павлодар ва Қарағанда вилоятлари полигонга туташ худудларининг аҳолиси 40 йил давом этган вайронагарчилик тажрибаларидан ... ҳуқуқига эга».

● Республика парламенти депутатларининг тасдиқлашидан сўнг яна тўпландилар — Латвия Олий Кенгашининг учинчи сессияси очилди. Дастлабки икки кун тартибига биринчи навбатда ... кейин ... киритилди. Бу лойиҳаларнинг жамият турмушининг турли соҳаларига дахлдорлари. Депутатлар республика хуқуқматининг ҳисоботини ҳам тинглаб, муҳокама қиладилар.

● Татаристон Президенти Кенгашининг 30 августини Татаристон республикаси ташкил топган кун деб эълон қилди. Энди бу кун ... давлат байрами ... жумҳурият ... Давлат мустақиллиги эълон қилинишининг кунини биринчи санасини ... тантаналари ... деб белгиланди.

● Мурманск тара комбинатида КПСС бошланғич ташкилоти фаолиятни тўхтатди. Бу ... жамоа учун ... принципини ўзгартирмади. Комбинат бош директори С. Линицкийнинг «РСФСР Президентининг партиялаштиришни тўхтатиш тўғрисидаги фармонига асосан давлат муассасаларида ... бошланғич партия ташкилотлари тўғрисида ган борди, деб айтди. Бу фармон Б. Н. Ельцин имзолаган РСФСР худудидаги ... бошланғич ... фаолияти тўғрисида ... 32-моддасига ... фаолиятига руҳсат берилган».

(ТАСС).

# ЭЛНИ АЛДАГАН ХОР БЎЛАДИ

Ўзаро гурунгларимизда «Шифокор инсонни даволайди, мол дўхтири эса инсониятни» деган иборани кўп эшитамиз. Дарҳақиқат, шундай. Агарда мол дўхтири адашса ўйлаб, юзлаб одамларнинг ҳаёти хавф остида қолади. Хўш, ҳозир чорвачиликда қайси касалликлар ураб тўрибди? Мухбиримиз шу мавзуда Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ветеринария бош бошқармаси бошлиғи, ветеринария фанлари номзоди Бўстонқул Сандкулов билан суҳбатлашди.

**— Чорвадорларимиз тахрирятига ёзган хатлари ва оғзаки мурожаатларида куйдирги касаллиги ташвишлантираётганини айтишади. Суҳбатимизни шундан бошласак.**

— Чиндан ҳам бу касаллик ўта хавфли бўлиб, кўзғатувчиси Антракс бактерияси табиатга чиқиб, спора ҳосил қилувчи, ташқи муҳитга жуда чидамли бўлиб, тупроқда 80—90 йилдан кейин ҳам касал пайдо қилиш хусусиятини сақлайди. Одамлар касал ҳайвон гўшти, мол гўштидан истеъмол қилганда ва тупроқ орқали юқиб, оёқ касалликлари пайдо бўлади. Шундай дардни юқтиришади.

Шунинг учун ҳам қорамол, қўй, эчки, чўчқа ва бошқа ҳайвонлар гўштини ветеринар текширувидан ўтказмасдан истеъмол қилиш хавфлидир. Афсуски, бу талабга аксарият жойларда риоя қилинмаяпти. Масалан, Китоб районининг «Паландара» давлат хўжалигида Ошкон қишлоғида яшовчи Зиёдулла Бердиев хонадонида касалланган гунажин гўштини мол дўхтирига кўрсатмасдан қўшниларига сотиб юборган. Натижада икки киши касал бўлиб шифохонага тушди, уй бекаси эса оламдан ўтди. Шу районда «Зарафшон» давлат хўжалигининг Матман қишлоғида М. Боев деган кишининг қўйларидан учтаси касал бўлиб сўйилади, 4 таси ҳаром ўлади. Сўйилган қўйлар гўштини мол дўхтирига кўрсатмасдан сотиб юборади. Окибатда уч киши касалланиб шифохонага ётқизилди.

Шу йилнинг 26 июнида Олтинсой районидаги Жобир қишлоғида яшовчи Ҳафиз Хожимуродов касал сигирни сўйди, бир қисмини қўшниларига ва қолган 95 килограммини бозорда сотади. Натижада 9 киши касалланиб шифохонага тушади. Бундай воқеа рўй берганини мумкин эди. Олтинсой район бош ветеринария назоратчиси Мусо Хуррамов «Шифокор» ... жумҳурият ветеринария шифокори Сиддиқ Шопиевнинг бу лавозимга нолойиқ эканини тўғрисида бир неча бор директор Файзулло Тошмирова ёзма равишда мурожаат этган. Раҳбар эса бунга лоқайд муносабатда бўлган. Натижада давлат хўжалиги ахолисининг шахсий моллари куйдирги касалига қарши эмланмасдан қолди. Бу хунук оқибатга олиб келди.

**— Бу бир хўжалик мисолидагина гаплар. Агар масалага жумҳурият миқёсида ёндашсак-чи?**

— Ҳар йили бу касалликка қарши 8 миллион бош қорамол, 17 миллион қўй ва эчки, 1,2 миллион бош чўчқа, юз-лаб отлар, туя ва эшаклар эмланади. Эмланган молларда 6 ой ичида касалликка қарши чидамлилик пайдо бўлади. Кўп сонли молларни эмлаш катта куч талаб қилмоқда. Шунинг учун 1983-84 йилларда ишлаб чиқилган «Штамм-55» вакцинасини жумҳуриятимизда биринчи марта қўллаш киритилган. Янги вакцина молларнинг касалликка чидамлилик лоятида атиги битта бригада бўлиб, бир йилда бор-йўғи 22 та юқ ташилган.

Фарғона вилоятининг Марғилон шаҳрида, Олтиариқ, Тошлоқ, Ёзёвон, Фрунзе ва Сўх районларида коммунал хизмат бригадалари умуман йўқ.

Жумҳурият ўрмон хўжалиги тармоғи ёввойи йиртқич ҳайвонларни тартибга солиш ишларини суст олиб бормоқда. Натижада Учқудуқ, Учқудуқ, жумҳуриятнинг гоҳ-гоҳ олиб районларида ёввойи мушук, тулки ва чиябўрилар кўпайиб кетмоқда.

**— Бўстонқул ака, сил ва қораоқсоқнинг хавфи ҳам кам бўлмаса керак. Чорвадорларимизни бу борада қандай тавсиялар берасиз?**

— Сил ва қораоқсоқ касаллиги ҳайвон ва инсон танасида ишни секин кечиб, у билан ҳамма турдаги ҳайвонлар касалланади. Касаллик фақат махсус текширув воситасида аниқланади.

Бу касалликларнинг асосий тарқалиш манбаи одамлар ва ҳайвонлардир. У ҳар хил йўллар билан юқади. Касаллик пайдо бўлган хўжаликларнинг раҳбарлари суст ва тўғри эмишишларни режалари кетидан қувиб, уларни кўп хилма-хил ҳаракатлари бор... чора-тадбирларни бажаришда масъулиятсизлик қилишмоқда. Қорақалпоғистон, Фарғона, Тошкент, Сирдарё вилоятларида касаллик тарқалган ва бу ҳайвонлар касалланган ўнлаб чорвачилик фермалари ва хўжаликлар бор. Аксарият фермаларда, комплексларда, паррандачилик фабрикаларида санитария маданияти ўта пастлигича қолмоқда. Фермаларда санитария ўтказгич жойлар қурилмаган. Гўнгни ишлатиш, ётиш жойлари, уларнинг атрофи тўсиқлар билан ўралмаган.

**— Фермаларни соғломлаштириш борасида ветеринария хизмати ходимларининг қандай муаммолар кўп ташвишга солмоқда?**

— Катта муаммолардан бири — бугунги кунда ёрдамчи хўжаликлар, ҳар хил таъёрлов ширкатларининг кўплаб ташкил бўлиши натижасида тартибсиз равишда маҳсулот ва молларни, ва хом ашёни кўплаб олиб сотиш ривожланганидир. Маълумотларга кўра биргина 1990 йилда аҳоли қўлидаги қорамолдан сони 460 минг бошга, қўй ва эчкилар 600 минг, чўчқалар 12 минг бошга кўпайган. Бу истеъмол содимиз, яшашимиз учун яхши, албатта. Лекин рўйхатга олинмаган ҳисобсиз моллар кўпайгани ҳаволни мураккаблаштирди. Биргина Советобод районидаги «Улус» давлат хўжалиги Уратаба қишлоғида 22 бош қўй-эчки ҳисобга олинганди. Қораоқсоқ (бруцеллёз) касаллиги текширув учун қон олинганда 2.147 бош қўйнинг борлиги аниқланди. Худди шунингдек, Оҳангарон районидаги Сусой қишлоқ кенгаши ҳисобида 559 қорамол рўйхатга олинган бўлса, мол дўхтирлари эмлаш ўтказишганда 7.447 бош мол борлиги маълум бўлди.

Чорва хўжаликлари, ширкатлар ҳайвонларни, чорва маҳсулотларини Ўрта Осиё жумҳуриятлари ветеринария бошқармасидан рухсат ... қилиб, махсус кўриклардан ўтказмасдан ўз хоҳишларича сўйиб, кўчаларга чиқариб сотишмоқда.

Советобод районидаги фермер Омонтош Мавлонов 401 бош қорамолни, 695 бош қўйни, ... жумҳуриятимизнинг бошқа вилоятлари ва Қозоғистондаги ... номли ... кооперативлари ... раҳбарлари ва ... ветеринария ходимлари ... Бу мутахассисларни жиноий жавобгарликка тортиш керак.

Бу мутахассисларни ... Йилнинг ... ветеринария ... қилиб, ...

Сирдарё, Самарқанд, Фарғона ва Қашқадарё вилоятларининг чегараларидаги ветеринария назорат пунктлари давлат инспекторлари биргина йилнинг ўтган 6 ойида 9.384 бош қорамол, қўй, эчки ва чўчқалар, 230 тонна гўштни ... Аксарият ... ветеринария хизматлари, автомобиль ... юк ташувчи Жумҳурият Давлат автоинспекцияси ... ширкатлар ...

Мана бир мисол. Термиз шаҳридаги «Сельхозремонт» ширкати бошлиғи Йўлдошев Қозоғистондаги Жезқазған вилоятидан тахминан 47 тонна гўшт келтирган. Бу гўшт ... ветеринария назоратига хабар қилмасдан ... Бу масалага юзаки қараш жиноятдир.

иккита автобаза ва ҳарбийлар шаҳарчаси дўконларида сотиб юборади. Натижада шу корхоналардан бир неча одамлар қораоқсоқ касали билан шифохоналарга ётқизилди.

Биз Ўзбекистон ССР Савдо вазирлигига, «Ўзбекбирлашув» ва ташқи давлатлар билан савдо қилувчи ташкилотларга бир неча бор СССР Давлат ветеринария назоратининг махсус хатини юборишимизга қарамасдан айрим ҳолларда белгиланган тартибга риоя қилинмаяпти. Масалан, бу йил «Узагроэкспресс» фирмаси (бошлиғи ўртоқ О. Пшеничний) Бельгиянинг «Зураб Традинг» фирмаси билан 25 минг тонна мол, қўй ва сариёғни долларга сотиб олишга шартнома тузди. Қонда бўйича шартнома тузишдан бир ой олдин ... Ўзбекистон давлат ветеринария назоратига хабар қилишлари керак эди. Афсуски, 440 тонна гўшт ... Ленинград портига келтирилгандан сўнг жумҳурият давлат ветеринария назоратига махсулотнинг ичкарига киритишга рухсат беришни, акс ҳолда юк ўз давлатига ... фирмаларни жарима тўлаш ва зарар кўришини айтиб мурожаат қилдилар. Ҳақли савол туғилади: бу билан одамларни, жумҳуриятимиз соғлиғини ва ... касаликларининг чалинишига ва нобуд бўлишига йўл қўйилмаса керак!

Шунинг учун биз ветеринария ходимлари барча ички ва ташқи савдо ташкилотлари, чорва-деҳқон уюшмалари, ширкат раислари, давлат ва жамоа хўжаликлари раҳбарларидан илтимос қиламиз: ҳар қандай ҳайвонларни, чорва маҳсулотларини олишда, сотишда ... ветеринария ходимларига ва ... рухсат олишлари ... Ҳар бир ... ветеринария назоратидан ўтказишсин.

Б. САНДКУЛОВ билан ... суҳбатлашди.

# СУТ СИФАТИНИ АНИҚЛАШ

Андижонда Фарғона сут комбинатига келтирилаётган хом ашёнинг асосий сифатлари мислсиз даражада аниқ белгиланади. Бу ерда компьютер сутнинг ёғлигини, ундаги сув миқдорини ва бошқа хоссаларини кўрсатиб беради.

Комбинат «Кидирув» кооперативи билан шартнома асосида олис Сингапурда тайёрланган электрон мазмуни иш юритиш учун зарур бўлган турли бланкаларни тайёрлаб бера олади. Фақат шу ишнинг ўзи йилига 12 минг сўмни тежашга имкон беради.

— Келгуси йилда Марғилон ва Олтиариқдаги заводларимизда шундай техникани жорий этишни мўлжаллаяпмиз, — дейди комбинат ремалатчиси ... бўлимнинг бошлиғи Н. Қодиров. — Бу тайёрланаётган маҳсулот сифатини яхшилаш, технология ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш имконини беради.

# БАХМАЛ АТЛАСИ

Бахмал район иплачилик идораси ҳузурида ташкил этилган янги фабрика меҳнаткашлари хонатлас тўқиб чиқара бошладилар. Бу ерда учун хунар-техника билан юртининг эски биноси ажратиб берилди. Тўқувчилик ва бошқа ускуналар шу ерда жойлашди. Дастлабки ойларда Марғилонлик ҳамкасблари ёрдам бердилар. Маҳсулот савдо тармоғи орқали сотиб олишди. Уша ерда атлас тўқишни ўрганишди. Ҳозирча уларнинг маҳсулотлари фақат район маҳаллаларида сотилмоқда. Келгусида Бахмал атласини Жиззах вилоятининг бошқа районларида ҳам харид қилиш мумкин бўлади.

(ЎзТАГ).

# ОЛАМДА НИМА ГАП?

ПАРИЖ. (ТАСС мухбири Александр Кривих). Июль ва август ойларида француз корхоналарининг 40 фоиздан кўпроғи ёпилади. Бунинг сабаби ишчи ва хизматчилар нинг оммавий тартибда таътилга чиқишларидир. Ҳисоб ва иқтисодий тадқиқотлар миллий институти берган маълумотларга қараганда, ҳар йили бу фаслда рўй берадиган бундай ҳодиса мамлакатнинг иқтисодий ўсиши анча секинлашишига олиб келади. Маълумки, Францияда ҳар ким таътил даври саноатда ишлаб чиқаришни даражаси 20 фоизгача пасаяди. Бу ҳол улан якунлади. Бу йил ҳам худди шундай манзарани кўриш мумкин. Илмгоҳ олимларнинг фикрича, бу ҳол Франция ташқи савдосининг ривожига анча таъсир кўрсатади.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Американинг кўп марта фойдаланиладиган «Атлантис» космик кемасида ўтказилаётган илмий тадқиқотлар учувчи бошқарадиган кемадан мухимлигини ва ер атрофи орбитасида доимий илмий-тадқиқот орбитал станциялари қуришнинг яна бир марта намойиш этади. «Атлантис» кемасининг командири Жон Блах телевизион алоқа каналлари орқали ўтказилган матбуот конференциясида чорида шулар таъкидлади.

У космик дастурни рўёбга чиқариш учун АҚШ федерал бюджетининг озгина қисмини сарфланаётганлигини таъкидлади. Бу техникани ривожлантиришга берилган жуда оз сармоядир. Бинобарин, деб таъкидлади АҚШ ҳарбий-ҳаво кучларининг полковниги, 48 ёшли Ж. Блах. Кейинги 30 йил ичида космик дастур туфайли кўпгина муваффақиятларга эришиш мумкин бўлди. Бу эса сайёрамиз барча аҳолисининг турмуши яхшиланишига кўмаклашди.

«Мен космосга учинчи марта парвоз қиляпман, — деди Ж. Блах, — Бу эса менинг фазовий парвозларнинг давомийлигини жамоатчиликка ўтказиш ... бизнинг бурчимиз. Бу илмий билимларнинг ҳаммаси ер аҳолиси учун ... бўлишига ёрдам беради», — деб уқтирди у.

ГАВАНА. (ТАСС). Кубада қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини кўпайтириш учун деҳқонларнинг дастлабки махсус отряди тузилди. Унга қарашли бинолар топширилди. Шу муносабат билан Гранма вилоятида бўлган тантанали йиғилишда Куба Компартияси Марказий Комитети биринчи котиби Фидел Кастро ... гапирди.

дн. Кооператив аъзоларига ўзларининг жамоа мулкини ҳимоя қилиш учун қурол тарқатилиши «Куба деҳқонлари учун буюк ғалабадир...

СОФИЯ. Болгария халқ мажлиси бу ойнинг ... бошқариш маҳаллий органларига сайловлар ... партия ... 29 сентябрь куни сайловлар ўтказилиши ... Болгария Социалистик партияси сайловчилари ... 24—26 фоизга ... Унинг ... 5—7 фоиз овоз ... жамоатчилик ...

имконият лар ҳам бор. Шундай қилиб, Болгариянинг ҳар уч сайловчиларидан тахминан биттаси ... Бироқ ... Жамоатчилик фикрини ...

АККРА. Яқинда бу ерда Гана демократик кучлар миллий мувофиқлаштириш комитети тузилганлиги эълон қилинди. ...

ЛИЙ уюшмаси, мамлакатни ... демократия ... Комитетнинг ... мухолифат ...

1981 йил декабрида ...

лат тўнтариши натижасида ... Гавдари ... Конституциянинг амал қилиши тўхтатиб қўйилган, парламент тарқатиб юборилган, сиёсий партиялар тарқатилган эди.

(ТАСС).

МАДРИД. (ТАСС). «Лейн» савдо кемасига 4590 та автомобиль ортилган эди. Кема Гибралтар бўғозидан ўтаётганда сувга ғарқ бўлди. Фалокат Испаниянинг Шимолий Африкадаги ер-мулки — Сеутадан 4 миль шимолроқда юз берди. Кема экипажининг ... Норвегия байроғи остида сузиб бораётган «Лейн» кемаси ... автомобиллар ...

Буюк француз ёзувчиси Франсуа де Ларошфуко: «Инсон ҳаётидаги энг ноёб нарса — унинг ўзгалар билан дўстлигидир», деган эди. Дарҳақиқат, дўстлик муқаддас ва бебаҳо бўлибгина қолмай, айни вақтда гўзаллик рамзидир. Арасту таъбири билан айтганда, дўстлик — ҳаёт зарурати, чунки умри гарчанд роҳат-фароғатда ўтса ҳам ҳеч кимса дўстсиз яшашни истамайди.

Бу таъриф ўзбек ва қозоқ халқлари қадимий биродарлигини кўзда тутиб айтилгандай, айни ҳақиқатнинг ўзгинаси. Зотан, урф-одатларимиз, эътиқодимиз муштараклиги бунинг шоҳиди.

Чимкент вилоятининг тўрт шаҳри ва ўн бешта районида 300 мингдан зиёд ўзбек яшайди. Жанубий Қозоғистонда меҳнатсеварликлари билан обрў топган ўзбеклар шу йил апрелидан бошлаб ўз она тилида чоп этилган рўзномани ўқишга муяссар бўлдилар. У «Дўстлик байроғи» деб аталади.

«Дўстлик байроғи»да босилган айрим материаллар билан бугун муштарийларимизни таништирар эканмиз, ўзбек ва қозоқ халқлари ўртасидаги биродарлик янада равнақ топишига умидвормиз.

# МУҚАДДАС ТУПРОҚ

Қишлоғимизда Машраб ҳақида ҳикоят ва ривоятларни кўп эшитардик. Баъзан ўйлаб қоласан, киши. Наҳотки, Машраб Сайрамга келган? Лекин унинг номи билан аталувчи тарихий жойлар...

Машраб бу ерларда бўлмаган экан, нега нодир булоқ, мўъжиза чоғ, чинор, жойлар унинг номи билан аталади.

Ниҳоят бир китоб саволга жавоб берди. Оташнафас шоирнинг қутлуғ қадамлари Сайрамга етиб келган экан.

Бўстонлиқ районидаги Боғистон қишлоғида 1718 йилда Исҳоқ бин Зиёвуддин ёзган китоб яқинда жамоатчиликка маълум бўлди. Туғилган жой номини тахаллус қилиб олган Исҳоқ Боғистонийнинг бу китоби «Тазкирайи қаландарон»дир.

Бўстоний китобида Машраб билан бўлган шахсий муносабатлари ҳақида жуда қизиқарли, қимматли маълумотлар беради. Унинг ёзишича, улар уч киши: Машраб, Пирмат Сеторий ва китоб муаллифи сафарга чиқадилар. Улар Хўжанд, Ўратепа, Шош (Тошкент), Сайрам ва Туркистон вилоятларини анча вақт кезадилар. У кейинги сафарларга бирга бормай, она қишлоғи—Боғистонга қайтиб, турғун бўлиб қолади. Китоблар мутолаа, тасниф қилди, мактаб тутди.

Пирмат Сеторий эса Машраб билан Мовароуннаҳр бўйлаб сафарга отланадилар. Устози Машраб билан йигирма йилча турли ўлкаларда сайёҳат-сафарда бўлади. Машраб Балхда қатл этилгач, бу ҳақда Исҳоқ Боғистонийга хабарлаб, ўзи Андижонга кетади. Машраб ҳақида китоб ёзади.

Боғистонийнинг ёзишича, Машраб Сайрамда 1690 йилларда бўлиб, Хўжа Аҳмад Ясавийнинг ота-оналари, Қутбиддин аллома, Хўжаи Толих, Атоий, Лутфилло Сайрамий, Қози Байзоний сингари буюк олиму фузалоларнинг она юртини эъзозлайди, қабрларини зиёрат қилади, ихлосманд дил сўзларини айтади.

Уч юз йилдирки, Машраб номи Сайрам ва унинг атрофидаги қишлоқларда тилга олинади. Энг машҳур жойлар Машрабга нисбат бериб, атаб келинмоқда.

Шу ўринда сайрамликлар андак муболағага борадилар. Гўё Машраб миниб келган эшаги қозиғини қаерга қоқмасин, нидо эшитилармиш: «Эй, Машраб, қозиқни менинг елкамга қоқаяпсиз», бошқа жойда эса: «Қозиқни бошимга қоқаяпсиз» — деган овоз эшитилган, сўнг у Сайрам чеккасига чиқиб, қозиқ қоққан ва эшагини боғлаган экан.

Қишлоқ шимолида «Машраб булоғи» деб аталувчи зилол сувли булоқ бор. Машраб булоғи! Нега шундай аташган? Балки, бу ҳам шоирга халқ ҳурматидир.

Қишлоқ марказида катта ёшли қайрағоч бўлиб, унинг кун ботиш томони қулай ўтиришлик курсини эслатарди. Уни Машраб суянган чинор, деб атардилар. «Кўҳна Сайрам» китобида тарихчи олим М. Массон ёзади: «Қишлоқ ўрталиғида жойлашган Жума масжиди ҳовлисида ҳовуз бўлиб, бир бурчагида каттагина қайрағоч ўсиб турибди».

Қазиғурт тоғида бир супача тош бор, Машраб суянган тош, дейдилар.

Машраб қаерда бўлмасин халқ дардида ёнган. Гуллаган «Оқ шаҳар» («Маданиятил Байзо») номини олган Сайрам 9 аср давомида 12 марта вайрон этилган, таланган деган тарих далили бор. Балки Машраб ушбу сатрларни ўша вайронагарчиликни кўриб ёзгандир:

Дили тиғи ситамдан пора
бўлган халқни кўрдим,
Тани дарду аламдан яра
бўлган халқни кўрдим.
Кўзи вақти саҳар сайёра
бўлган халқни кўрдим.
Муҳаббат даштида овора
бўлган халқни кўрдим,
Жунун туғён этибдур — ҳар
бириси бехабар танҳо.

Кексаларнинг Машраб ғазалларини ёддан билиши, қўшиқ қилиб айтиши, унинг девони бу ерларда кўп учраши бежиз эмас.

Тингловчининг юрагидан мустаҳкам жой олиб, мафтун этувчи ажойиб ғазалларни қадрлаш билан халқ шоирга ўз меҳрини изҳор этган бўлса ажаб эмас.

Минг афсус, қатағон йилларида бирор мактаб, кўча ёки хўжаликка халқ дилига сингиб кетган Машрабнинг номи қўйилмади. Энди қайта қуриш шарофати билан Машраб мактаби, кўчаси деб аташга азму қарор қилинди. Уч асрлик атамалар эса Машраб сингари умрбоқийдир.

М. МИРХОЛДОРОВ.

# АРМОН ҚОЛМАСИН

Мўйқалами билан юртдошлари қиёфасини, ҳудуди манзараларини тасвирловчи истеъдод эгаси, таниқли муссавир Мўлдағали Қалдибоев биргина жумҳуриятимизда эмас, балки иттифоқимизда ҳам ўз мухлисларининг назарига тушган.

Яқинда унинг туғилиб, ижод этаётган маскани Блинков қишлоғида у билан суҳбатлашдик.

**— Мўлдағали оға, аввалambор ижодингиз бошланганига 50 йил, таваллуд топган кунингизга эса 65 йил тўлиши муносабати билан «Дўстлик байроғи» рўзномаси муҳарририяти жамоаси, муштарийлари номидан қизғин табриклаймиз. Сизга узоқ умр, ижодий изланишларингизда катта муваффақиятлар тилаймиз. Ўзингизни кўпсонли муштарийларимизга таништирсангиз. Ишингизни нимадан бошлагансиз, армонларингиз борми!**

— Қозоқ фарзандиман. Лекин умримнинг кўп қисми Ўзбекистон ва унинг халқи билан чамбарчас боғланган. Шунинг учун уни иккинчи Ватаним деб биламан. Икки ватан, икки халқим биродарлиги бор экан, менда армон нима қилсин. Ўзимни дунёда энг бахтиёр инсон деб биламан. 1926 йилда Лангар районининг Кенгисариқ ҳудудида туғилдим. Эндигина отамни таниб, унинг меҳри билан бахтиёр бўлган чоғларимда у вафот этди. Онамнинг бошига нима мусибатлар тушганини эслаёлмайман.

Кейин тақдир тақазоси билан Тошкентга тушиб қолибман. Ўзбеклар меҳрибон, саховатли халқ. Яхши одамлар мени ёлғизлатиб қўйишмади. Фарғона вилояти Қува районидаги иккинчи болалар уйига олиб боришди. Шундан сўнг тақдирим ўзбек халқи билан боғланиб қолди. Шу ерда етти йиллик мактабни битирдим. Уруш бошланганида бизлар ўспирин йигит бўлиб қолган эдик. Болалар уйимизга Россия, Украина, Белоруссия ва бошқа жумҳуриятлардан ота-онасиз, уруш жафосини чеккан болаларни олиб келишди. 1944 йил май ойларида мен ҳам фронтга жўнадим.

**— Сизни кўпчилик фақат мўйқалам устаси эмас, балки ҳаваскор қаламкаш сифатида ҳам тан олади.**

— Мен жангда юриб ўзбек тилида чоп этиладиган «Фрунзечи» ҳарбий рўзномаси билан алоқа боғлаб турганман. Унда ҳатто ўзбек тилида шеърим ҳам босилган. Эшитинг:

**Мен бахт топган шу
гўзал бўстон,
Эрк макони ҳур Ўзбекистон,
Бунда баҳор абадул-абад,
Қишлоқлари ҳамиша обод.
Мен шу юртнинг ўғли
бахтиёр,
Манглайимда эл юлдузи бор,
Қаҳрамон халқ
авлодидурман,
Юрт аскари ҳушёр
ботирман.**

Урушдан қайтгач, 1950 — 53 йилларда ёшлик йилларим ўтган Қува районидаги «Ленин байроғи» рўзномасида адабий ходим бўлиб ишладим. Сўнг Қозоғистонга, киндик қоним тўкилган қишлоғимга қайтиб келдим. Қолган умрим, мусаввирлик билан боғланиб қолди.

**— Асарларингиз жозибадорлигидан ташқари яна нимаси биландир кишини ўзига мафтун этади. Буни сиз қандай изоҳлайсиз!**

— Кўриб турганингиздай, тасвирий санъат асарларим икки юздан ошиқ бўлса-да, ҳеч бири дабдабали эмас. Ҳаммаси ўз ҳудудим, вилоятим табиати; ўзим яхши таниган, билган одамлар тасвири. Шунинг учун бўлса керак.

**— Кўргазмаларда ҳам иштирок этганмисиз!**

— Албатта, етти марта Олмаотада, олти марта Москвада, бир марта Лондонда кўргазмаларим намойиш этилган, совриндор бўлганман.

**— Умид ва режаларингиз қандай!**

— Келажак орзу-умидим, истагим битта — осмонимиз мусаффо, дунёмиз тинч бўлсин. Замондошим қай йўсинда яшамасин — ҳамма орзу-истаклари рўёбга чиқсин. Бир кун келиб унинг кўнглида армон қолмаса дейман.

Суҳбатдош:
И. ҲУККИЕВ.

# АБАДИЯТ

1968 йил Чимкент шаҳрида меъморчилик бўйича ўтказилган танловда иштирок этган Маҳкамбой Собиров биринчи даражали диплом олишга муваффақ бўлган эди.

1970 йили ўрта мактабдан сўнг Тошкент политехника олийгоҳининг меъморлик куллиётига ўқишга кириб, уни муваффақиятли тугатди, йўлланма билан Қашқадарё вилоятига ишга борди.

Вилоятда бир нечта архитектура обидалари қуришга бош қўшди. Талимаржон ва Қарши шаҳарларини ободонлаштиришда, меъморчилик соҳасида тинимсиз изланди. Самарали меҳнатлари эвазига Қарши шаҳар бош меъморининг капитал қурилиш ишлари бўйича ўринбосари лавозимига тайинланди.

1989 йил сунбула кунларидан бирида Маҳкамбой рўзномани кўздан кечирар экан, Аҳмад Яссавий хотираси учун Темур томонидан қуйдирилган қозон Ленинград Эрмитажидан Туркистонга қайтарилгани ҳақидаги мақолага кўзи тушди. Қалби туғёнга келди, шодликдан қувончи ичига сиғмасди.

«Ҳа, ота-боболаримиз ишларини давом эттирсак, узоқ тарихга эга Аҳмад Яссавий мақбараси ёнида шарқона ажойиб бир обида яратсак, ахир ташаббусимизни қўллаб-қувватлайдиган инсонлар бордир», — деган фикр хаёлидан кетмай қолди.

Туркистон шаҳар партия қўмитаси саркотиби Нуриддин Балқияевга мурожаат қилганида Маҳкамбой аканинг чизган лойиҳаси маъқул бўлди шекилли, уни қўллаб-қувватлаб, ер ажратиб бериш ишларида ёрдамлашди.

Шундай қилиб, 1989 йил 24 сентябрь куни қариялар чойхонаси пойдеворига биринчи ғишт қўйилди. Қурилиш услуби ва меъморчилик хусусияти билан чойхона бошқа иморатлардан фарқ қилади. У 200 кишига мўлжалланган, йил бўйи ишлашга мослаштирилган.

Узунлиги 70, эни 26 метрни ташкил этган бинода Европа усулидаги зал, миллий зал, қишки ва ёзги ошхона бўлимлари бор.

Марказий гумбаз тошдан бунёд этилган бўлиб, баландлиги 17 метр. Бино асосан шлак блоклар, оқ ва манзарали ғиштдан қурилмоқда. Устунлар, эшиклар ўймакор нақшлар билан безатилган. Хуллас, мижозларнинг баҳри-дили очилиб, хурсанд бўлиши учун барча қулайликлар яратилмоқда.

Шаҳар «Ремстройдормаш» заводи директори Б. Мусабеков, ўринбосари Р. Худойназаров қурилишга зарур цемент, ғишт, тахта материаллари билан ёрдамлашдилар. Ассоциация бошлиғи Э. Жўрабековнинг ҳам ҳиссаси катта эканлигини айтиш лозим. Маҳкам Собиров эса кечани-кеча, кундузни-кундуз демай ишламоқда. Аҳмад Яссавий мақбарасига қўйилган ғиштларнинг нозик сирларини синчковлик билан кўриб чиқди. Самарали меҳнат натижа бераяпти. Қариялар чойхонаси гўзал Туркистонимиз чиройига чирой қўшмоқда.

Биз Маҳкамбой акадан келажак режалари ҳақида сўрадик.

— Ниятим қариялар чойхонасини битириб, Аҳмад Яссавий мақбараси ёнига масжид қурсам. Жаҳон миқёсидаги бу мақбара ўз жозибаси билан халқни яна ҳам ўзига яқинроқ тортса. Қадимда боболаримиз шунақа жойга йиғилиб дардлашган, эртаги кун режаларини тузишган. Донолик, оқиллик тушунчаларини шу ерда олганлар — деди у.

Ҳа, Маҳкамбой аканинг келажак режасини бир оғиз сўз билан таърифлаш қийин. Туркистон шаҳарида қозоқ халқи меъморчилик услубида бозор қурилади. Иқон қишлоғидан Туркистонга кираверишда дарвозаси шарқона услубда тайёрланмоқда. Чойхона, ҳаммом, карвонсарой, масжид, мадраса комплекси бўлади. Лойиҳалари тайёрлаб қўйилган.

Келинг юртдошлар, Маҳкамбой акадек эл дардини ўз ташвиши деб ўйлаган инсон изидан бориб, шаҳримизни янада обод қилиш, гуллаб-яшнатиш, маданий меросимизни қайта тиклашга ҳиссамизни қўшайлик. Токи Туркистон фарзандларининг номи тарихда қолсин, келажак авлод уларни фахр билан тилга олсинлар.

А. АБДУҚОДИРОВА,
СССР Журналистлар уюшмасининг аъзоси.

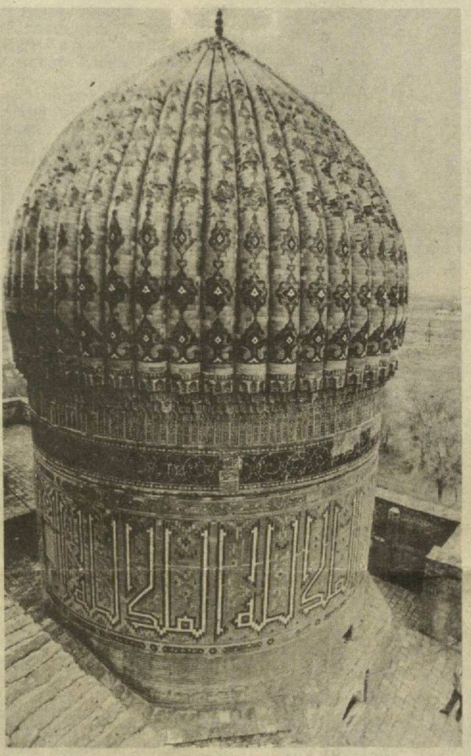

✦ Аҳмад Яссавий мақбарасининг гумбази.

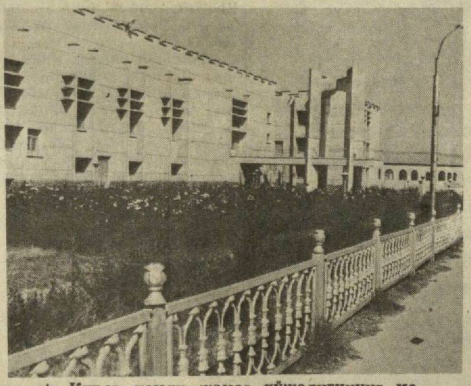

✦ Киров номли жамоа хўжалигининг маданият саройи.

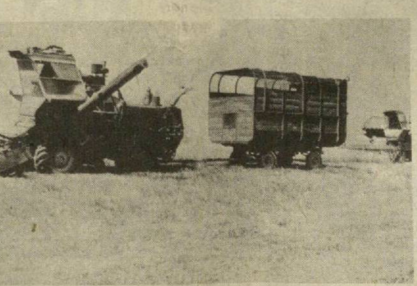

✦ Ленин номли колхозда ғалла ўрими.

# ОНА

**Эндигина тили чиқаётган гўдак илк бор «она» сўзини айтди.**

**Онаси: «Шакар тилингдан айланай, қўзичоғим», деб бағрига босди, она фарзанди ёноқларидан чўлп-чўлп ўпди.**

**Гўдак сал улғайди. Нимадандир хурсанд бўлиб, шодлигини оламга сиғдиролмай, қўлларини ёйиб «она-а», деб қийқирди.**

**Она: «Болагинамдан айланай, шодлигимдан айланай» деб қувончидан терисига сиғмади.**

**Шу кезда она-боланинг шодлиги дунёнинг шодлиги эди.**

**Бола ҳовлида ўйнаб юрганида бирданига момақалдироқ гулдиради. Еру-кўк ларзага келгандай бўлди. Бола қўрққанидан «Она-а», деб жон ҳолатда бақирди.**

**Кўзлари жовдираб, онасини излади. Қаршисига югуриб келган онаси қучоғига ўзини отди.**

## Қатра

**Она: «Қўрқиб кетдингми, болагинам, қўзичоғим», дея боласини бағрига босди. Бошини силади, кўз ёшларини артди.**

**Кунлардан бир кун шамоллаб қолди. Иситма аралаш: «Она-а» деб алаҳсиради. Боласининг бошида парвона она кафтини фарзанди пешонасига қўйди. Бола кўзларини очди. Термулиб турган нажоткорини кўриб вужудида қувват сезди. Кулимсиради. Она фарзанди қошида тун бўйи мижжа қоқмади.**

**Бола улғайиб, вояга етди. Ҳар байрамда совға-салом кўтариб эшикдан «она» деб кириб келади. Она: «Болагинам, бормисан, кўзим тўрт бўлиб ўтиргандим», деб фарзандига пешвоз чиқади.**

**Ҳеч банда дунёда боқий эмас, онанинг умр чироғи сўнди.**

**Фарзанд: «Онам-ов, онам» деб фарёд чекди, бўзлади.**

**Йиллар ўтди, унинг ҳам интиҳоси келди. Оламдан кўз юмар экан, «она...» деб шивирлади...**

Абдураҳим ПРАТОВ.
Манкент қишлоғи.

## Қари билганини пари билмас

# СИЗ НИМА ДЕЙСИЗ?

Азиз муштарийлар, сизлар билан тўй ва бошқа маросимларимиз ҳақида фикрлашиб олишни олдимизга мақсад қилиб қўйдик.

Тўй ҳаётимизда бир марта бўлади. Демак, бу тантана биз учун муқаддас, шу билан бирга дўст-биродарлигимизни мустаҳкамлайдиган восита ҳамдир.

Лекин бу борада ўйламасдан қўйилган ҳар бир қадам, ўзимизни бошқалардан устун қўйиш мақсадида ортиқча дабдабага зўр беришимиз, манманлик, шахсиятпарастлик туфайли тарбия кўзгуси чилпарчин бўлмоқда.

Масалан, никоҳдан ўтишдаги «расм-русм»ларни олиб кўрайлик. ЗАГСга беш-ўнта машинада 10—15 йигит-қизларнинг бориши, никоҳдан кейин эса машина сигналларини варанглатиб, асаб бузиб кўча айланишлар, ресторанда ёки биронта яқин қариндошининг уйида уюштирилган зиёфатлар, кўнгилхушлик учун истеъмол қилинадиган ичкиликлар...

Йўқлов маросимлари ҳам тартибсиз ҳолда ўтади. Ким қандай ва қай пайтда хоҳласа шу пайтда ўтказади. Бунда ҳам қозон-қозон ош, хилма-хил таомлар, нон ва бошқа масаллиқлар исроф этилмоқда. Шу сабабли маъракаларни ихчамлаштириш, кераксизларига чек қўйиш борасида ўйлаб кўриш керак. Бу ишлар кўпчилик билан маслаҳатлашган ҳолда, бир ёқадан бош чиқариб амалга оширилса деймиз.

Фикримизча:

— маросимларни тартибли, ихчам ўтказиш учун маҳаллаларда фаоллардан 9—10 кишилик назоратчи комиссиялар тузилса. Улар тўй ўтказувчи кишининг имкониятларини аниқлаб, сарфланадиган харажатлар миқдорини, вақтини белгиласа;

— тўсатдан бўлиб қоладиган маросимларни ўтказишда урф-одатларимиз асосида белгиланган режага асосланилса;

— тўйларда спиртли ичимликлар қўйиш қатъиян ман этилса;

— ўспирин ёшларнинг катталар билан бир дастурхон атрофида ўтиришларига йўл қўйилмаса;

— ўзбошимчалик билан маросим ўтказмоқчи бўлганларга нисбатан маҳаллий кенгашлар, маҳалла қўмиталари билан келишилган ҳолда маълум миқдорда жарима солиш тартиби йўлга қўйилса ва бу маблағ маҳалла эҳтиёжига сарфланса;

— тўй davраларида пул ўгиришдек номаъқул одатга чек қўйилса;

— ўзбошимчалик қилган кишиларнинг хулқ-атвори, унга нисбатан кўрилган чоралар район ва вилоят рўзномаларида ёритиб борилса айни муддао бўлур эди.

Таклиф ва мулоҳазаларимиз маҳаллалардаги гурунгларда муҳокама этилиб, муштарийлар ўз фикрларини рўзнома орқали билдирсалар, деган илтимосимиз бор.

ВИЛОЯТ УРУШ ВА МЕҲНАТ ФАХРИЙЛАРИ.

# ХИРМОН ДОНГА ТЎЛДИ

Қишлоқни қоқ иккига бўлиб равон асфальт йўл тўппа-тўғри Орисга элтади. Дарё кўпригидан ўтиб, тепаликка кўтарилсангиз, бир учи тоғларга туташ бепоён далаларга кўзингиз тушади. Яқиндагина бўлиқ бошоғини кўтаролмай, тортинчоқ келинчакдай бўйин эгиб турган ғаллазорга ўроқ тушган. Бу ерлар Алишер Навоий номли шўро хўжалигининг «III Интернационал» бўлимига қарашли. Биз ғаллага ўроқ тушган куннинг эртасигаёқ ўша ерда бўлдик.

...Шинамгина шийпон. Аввалгидек сийқаси чиққан шиорлар йўқ. Бўлим бошқарувчиси Умрзоқ Абдуллаев шу ерда экан.

— Бўлимимизда ғаллазор 1.142 гектарни ташкил қилади, шундан 1.125 гектарига буғдой, қолганига арпа экилган, — дейди у. —Булар Абдивали Исаев бошлиқ ғаллачилик бригадасига қарашли. Ҳозир саккизта комбайн ишлаб турибди. Ўримни тиғиз кунларда тугатишни режалаб, ишни икки сменада ташкил қилдик. Ҳозирча Орисбой Ўрмонов, Низомтой Халоев сингари комбайнчиларимиз пешқадамликни қўлдан беришмаяпти. Донни даладан хирмонга элтишда «ЗИЛ-130» автомашинаси ҳайдовчиси Даврон Анортоевнинг олдига тушадигани йўқ. Барча комбайнларга сомон майдалагичлар ўрнатилган. Бу биринчидан, нобудгарчиликнинг олдини олса, иккинчидан дала сомондан тозаланади, уни пешма-пеш шудгорлаш мумкин бўлади.

Хўжаликда учта ғаллачилик бригадаси бор. Ғалла экилган жами майдон 2.450 гектарни ишғол қилган. Режага кўра бу йил давлатга 5.400 тонна дон топширилиши керак. Далада ҳосил мўл.

И. НИЁЗАЛИЕВ.

# Ўз тарихи бор

Мен Лангар шаҳрида туғилиб ўсганман. Тилшунослик касбини эгаллаганман. Лангар шаҳрининг номини ўзгартириш ҳақидаги масала кўтарила бошлагач, қўлимга қалам олдим. Шаҳримиз номини келиб чиқиши ҳақида қуйидагича фараз бор. Бу атама дастлабки кўмир конини очган немиснинг исми эмиш.

Шу аснода қуйидаги саволлар кўндаланг туриб қолади. Лангардаги дастлабки кон қачон очилган? Уни айнан жаноб Ленгер очганлиги ҳақида гувоҳлик берувчи ҳужжатлар борми?

Бу саволларга жавоб бериш учун архив ҳужжатларини титкилаш, Ленгер номи билан шаҳар ўртасидаги боғлиқликни кузатувчи маълумотларни топиш керак. Ўйлайманки, лангарликларнинг ўзи бу саволга жавоб топишади.

Менинг вазифам эса олимларнинг бу соҳадаги ишлари ҳақида ҳамюртларимга маълумот беришдир. Шаҳар номини ўзгартиришдан олдин масала моҳиятини чуқур англаб етмоқ керак.

А. Абдураҳмоновнинг 1975 йилда чоп этилган «Топономика ва этимология» китобидан парчалар келтираман:

«Лангар — Чимкент яқинидаги аҳоли пунктининг номи. Бундай номлар Тожикистон ва Ўзбекистон ҳудудида ҳам кенг тарқалган. Тадқиқотчи А. Розенфелднинг фикрича «Лангар» сўзи «тўхташ жойи» деган маънони билдиради».

Машҳур тилшунос Э. М. Мурзаев Лангар сўзи эронча бўлиб, «меҳмонхона» маъносини беради, деган фикр билдирганди.

Ўрта Осиё, Синцзянь ва Афғонистонда бу сўз замирида зиёратгоҳлар, йўловчилар, таом билан кутиб олинадиган жой ҳам тушунилган. Тожикчада «лянгархона» деб талаффуз этилади. Демак, Ленгер сўзи Лянгардан пайдо бўлган.

Бу ҳақда бошқа манбаларда ҳам ёзилган. Жумладан: топономист Е. Қўйшибоевнинг «Қозоғистон дарё ва жойлари» китобида: «Ленгер — шаҳарнинг номи. У эрончадан келиб чиққан. Бизнингча, шаҳар номи эронча «лянгар» сўзидан бошланган», дейилади.

Энди эса Чимкент вилоятининг бошқа жойлари номини кўриб чиқайлик.

Чимкент (XII аср) эронча «чим» (баландлик) ва «кент» (шаҳар) сўзларидан.

Сайрам (XI аср) — туркий тилларда қуйида оқадиган дарё дегани.

Машат — эронча булоқ.

Сирдарё — Яксарт. Қадимий эрон тилида «ҳақиқий хазина», «сир» сўзи ҳам айни шу маънони беради.

Чордара — «Чор» — тўрт, дара—девор. Археологик қазилмалар бу шаҳарнинг тўртбурчак шаклда қурилганини кўрсатди.

Кўпгина манзилгоҳларимиз турк ва эронча ўзакка эга эканлиги бежиз эмас. Қозоғистон ва Ўрта Осиё ҳудудидан Буюк Ипак йўли ўтганлигини унутиш ярамайди. Савдо-сотиқ жуда катта ерларда давом этган. Мен кўплардан Лангар орқали карвон йўли ўтганми, деб сўрадим. Бу саволимни ноўрин, деб тушунганлар оз бўлмади. Ахир Лангар тоғ ёнбағрида жойлашган-ку. Балки айни шу ердан яқин йўл ўтгандир? Карвонлар манзил қуриб, савдо қилгандир.

Жойлар, дарёлар ва тоғлар номи авлоддан авлодга ўтиб, асрлар давомида сақланиб қолади. Биз тарихий номларнинг тикланиши жараёнини кузатмоқдамиз. Бу жуда яхши жараён. Лангар, Чимкент номлари бизга авлодлар оша етиб келган. Ҳар бирининг ўз тарихи бор. Уларни ўзгартиришга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ.

Аммо Лангар районига Тўлебий номи қўйилди. Шаҳарга ҳам унинг номи берилса чакки бўлмасди.

Урия ОЛТИБОЕВА,
Ўрол педагогика олий билимгоҳи катта ўқитувчиси.

# БИР ЙИЛЛИК МОЖАРО

Ишхонамизда ёки хонадонимизда телефон ишламаса, АТС қаердасан деб бориб ўтирмаймиз. Ўша жойга бошқа телефон орқали қўнғироқ қилиб қўйиш кифоя. Шундан кейин ҳам у ишлаб кетмаса, келгуси гал телефон қилганда товушимизни сал баланд кўтарамиз. Телефон ҳаққининг бир йиллигини тўлаб қўйганимизни айтиб, нонларингни ҳалол қилиб енгларда қабилидаги писанда ҳам қистириб ўтилади. Хуллас 2—3 кунда телефон нуқсонини бартараф этишмаганча улар биздан қочиб қутулишмайди. Бу албатта шаҳар ҳаётига хос. Қишлоқ жойларда аҳвол қандай?

Мана бу ҳангома билан танишиб кўринг-а:

Қува район «Москва» жамоа хўжалиги сут-товар фермасига ўрнатилган 52—636 рақамли телефон кутилмаганда ишламай қолди. Бу ерда меҳнат қилаётган ўнлаб чорвадорлар ҳожатини чиқариб турган яккаю-ягона алоқа воситасининг «тилдан» қолиши кўпчилик ташвишига ташвиш қўшди. Ферманинг «Марказ»дан узилиб қолгани фавқулодда ҳодиса эди, албатта. Фаоллар дарҳол оёққа туришди. Колхоз бўйича ишламаётган телефонлар рўйхати тузилди. Вакил тайинланиб, раис номига ёзилган хатга телефон хизмати ҳақи 1990—1991 йиллар учун олдиндан тўлаб қўйилгани ҳақидаги қоғозлар илова қилиниб, Қува район алоқа бўлимининг бошлиғи Анвар Хидоятов ҳузурига юборишди. У колхоз вакилини яхши кутиб олди. Шикоятини диққат билан тинглади. Телефон туфайли фермада юзага келган ноқулайликлар учун кечирим сўради. Колхоздаги барча телефонлар тез кунларда ишлаб кетади, деб кафиллик берди. Бундай хушмуомалаликдан боши осмонга етган колхоз вакили бўлган воқеани ўз раҳбариятига етказди. Шундан кейин ҳафталар ўтди. Аммо телефонлар ўша-ўша соқовлигича ғинг этмай тураверди. Кутавериб тоқати-ток бўлган раисбува вакилни яна алоқа бўлимига югуртирди. У ваъдабоз бошлиқ ҳузурига кириб, хижолатга қўйишни эп кўрмади шекилли бу сафар бош муҳандис Раҳимжон Каримовга учраб, воқеани сўзлаб берди. Бош муҳандис ҳам сертакаллуф одам экан, сўзини бўлмай тинглади. Вакилнинг ҳикоясидан таъсирланиб кетганиданми, телефоннинг кундалик ҳаётда тутган ўрни ҳақида гапирди. Алоқачилар жамоа хўжалигининг дард-ташвишига шерик эканлигини таъкидлади. Шу ҳафта ичида ҳамма телефонлар гуриллаб ишлаб кетади, деб сўз берди. У ҳам вакилнинг қўйнини пуч ёнғоққа тўлғазиб, кузатиб қўйди.

Жамоа хўжалиги бошқаруви ҳам, колхозчилар ҳам телефонлар ишлаб кетса керак, ярим йилдан бери лақиллатишгани етар деб ўйлашган эди. Қаёқда дейсиз, яна алдашган экан. Колхоз вакили шундан кейин АТСга бот-бот қатнади. Алоқа бўлими бошлиқлари унга уялмай-нетмай нуқул ваъда беришар, ёлғон сўзлашдан нари ўтишмасди.

«Ҳурматли таҳририят, деб мурожаат этади бизга ёзган хатида «Москва» жамоа хўжалигининг раиси У. Ҳакимов. — Биз телефон ҳақини доимо бир-икки йил бурун тўлаб қўямиз. Лекин кўрсатилаётган хизмат бизларни мутлақо қониқтирмайди. Телефонларимизнинг ишламаётганига бир йилдан ошди. Шунча пайтдан бери бўзчининг мокисидек район алоқа бўлими бошлиқлари ҳузурига қатнаймиз. Улар бўлса уялмай-нетмай кўзини лўқ қилиб, ваъдадан нарига ўтишмаяпти.

Колхоз аҳли содда бўлади, ҳар қанча алдасанг ҳам кечираверади, деб ўйлашадими? Қачонгача бизлар алоқа ходимларининг чалакам-чатти ишидан хуноб бўлиб юрамиз!».

Нима ҳам дердик, алдагани бола яхши мақолини алоқа бўлимидагилар алдаш учун колхоз яхши қабилида ўзгартиришган бўлса керакда. Фарғона вилояти алоқа бошқармасидаги мутасадди ўртоқлар Қувада нималар бўлаётганлиги билан қизиқишади деган умиддамиз.

**Б. ҚАҲҲОРОВ.**
**У. МУҲАМЕДОВ.**

## ЧАПАК ЧАЛИБ ҚОЛМАЙЛИК

**Мен Деҳқонобод районига қарашли Партия XXV съезди номли 23-совхозда 1985 йилдан буён ишчи бўлиб ишлайман. Арз қилишимдан мақсад 1990 йил қишнинг айни совуқ январь-февраль ойларида 1400 метр канал, 800 метр лоток тозаладим. Қорли, қировли кунларда лой кечиб ишлашнинг ўзи бўлмайди, ахир. Буни меҳнат қилган одамгина яхши билади. Гарчи меҳнатинг оғир бўлса ҳам, қилган ишингга яраша ҳақ олсанг у ҳолда алам қилмайди кишига. Мен эса қиш давомида қилган меҳнатимга атиги 180 сўм пул олдим. Ҳаттоки, бу иш техника ёрдамида бажарилганида ҳам мен олган маошдан кўпроқ харажат кетган бўлур эди.**

**Ҳақимни талаб қилиб бир неча бор совхоз иқтисодчиси С. Эшпўлатов ва гидротехник Б. Абдуллаевларга мурожаат қилдим. Бироқ улар: — бунинг расценкаси йўқ, канал ва лоток тозалаш ишлари бизга қарамайди, деган жавоб билан чекланишди.**

**Начора! Ишласанг-у чапак чалиб қолсанг! Бу йил ҳам тозалаш ишларини бошлаб юборганимизга анча бўлди. Ишқилиб бу йил ўтган йилгидек бўлмасин.**

Н. ҚУЛТЎРАЕВ.
Қашқадарё вилояти.

## БОЛА—ЧЕКМАСИН НОЛА

**Ҳамма нарсанинг чегарасию меъёри бор. Сабр-тоқат ҳам бундан мустасно эмас. Ношуду нотавон кимсанинг арзимас бир хафсаласизлиги туфайли кўпчилик жабр чекаверса-ю, сабр-бардош қилиб, берсанг ейман, урсанг ўламан деб туравериш бугунги жамият кишисининг хислатига кирмайди.**

**— Бу йил болалар учун ёзги дам олиш масканларини ташкил этишда роса терладик, — дейди Оққўрғон район халқ таълими бўлими касаба қўмитаси раиси Н. Мажидова. — Биринчи мавсумда 15 та мактаб қошидаги оромгоҳларда 920 ўқувчи дам олди. Аммо 35-, 10-, 46-ўрта мактабларда ичимлик сувининг йўқлиги на фақат болаларни, ҳатто катталарнинг ҳам дармонини қуритди.**

**Қизиқ-да, олдин сув келтирилиб, сўнгра оромгоҳга дам олувчиларни жойлаштиришмайдими? Ҳечдан кўра кеч бўлса-да, сув келтирилди. Аммо... Бошқа бир муаммо «болалади». Дам олувчиларни озиқ-овқат маҳсулотлари гўшт, сариёғ, колбаса билан таъминлашда узулишлар содир бўлаётир. Сабаб эса битта: илгари маҳсулотлар Олмалиқдан келтирилган бўлса, энди Ангрендан. Нима, шунга ҳам ота гўри қозихонами дегувчилар топилар. Аслида, болалар учун ҳар нарса қилсак арзийди. Ҳатто пишлоқни Марсдан олиб келсак ҳам. Лекин у вақтида келтирилсин. Чунки катталар ўрганган сабр-бардошга болалар кўниколмайдилар. Ҳар қалай бола бола-да...**

Т. МАМАТОВ.

## ...ЭСКИ ТОС

Йигирма тўрт соат мобайнида ер шарини самолётда айланиб чиқиш мумкин бўлган бир замонда баъзи ишларни кўриб одамнинг пешонаси тиришади. Арзимаган юмушингни битиролмай хунобинг ошса, озгина эътиборсизликдан энсанг қотади.

Мавлоно Муқимий саёҳат ихтиёр этиб Қўқондан Исфарага қараб йўлга чиққанларида биз сўз юритаётган қишлоқ шаънига шеър битган эканлар.

Қўқондин чиқдим Яккатут
Бир танга сотгай бир қурут.
Андин сўнг ўтдим Қудаш
Ярми қуруқ, ярми дашт.

Во ажаб! Шоир ушбу замонларни лутф қилган эканлар-да, дейсиз беихтиёр. Сабаби йигирма йиллар муқаддам Қудаш қишлоғига ўрнатилган артезиан ускуналаридан бугунда асар ҳам қолмаган. Уларнинг ўрнида резина шлангалари яккам-дуккам жойда ётибди. Лекин қаранг; сув бошида филнинг хартумидай шлангадан сув отилаяпти, қишлоқнинг бир бошидаги «Оқ олтин» маҳалласида эса мушукнинг думидай қувурчадан сув қишин-ёзин томмайди: «Ярми қуруқ, ярми дашт».

Қишлоқда биргина шу муаммодир десак, яна бошқалари бор экан. Аҳолини суюлтирилган газ билан таъминлаш чатоқ. Одамлар тонгданоқ газ баллонларини кўчага чиқазиб қўйишади ва кечқурун, албатта қуруқ киритиб қўйишади. Йўлдош қишлоқда эса аҳвол бундан баттар. Эски ҳаммом, эски тос. Аҳволни ўнглашга эса маблағ йўқ эмиш...

С. ЭРГАШЕВ.

## ХАНДА

**— Эшак минишни ҳам эплолмайсиз-а? — деди сурат олиш майдончасида фильм режиссёри актёрга.**
**— Эшак ҳайдашга ҳужжатим йўқ-да, — жавоб қилди у.**

* * *

**Томоша тамом бўлгач, режиссёр актёрдан сўради:**
**— Ўлим саҳнасида дор тагига бунча тез келдингиз?**
**— Уйда зарур ишим бор эди, тезроқ кетишни ўйладим.**

* * *

**Оммавий саҳнада иштирок этган бир актёрдан режиссёр сўради:**
**— Фарҳод каналга сув очганида ҳамма сув, сув, деб бақирса, сиз нега газ, газ деб қичқирдингиз?**
**— Уйда газ ўчоқни ёниқ қолдирганим эсимга тушиб қолди.**

Ў. ҚИЛИЧЕВ.

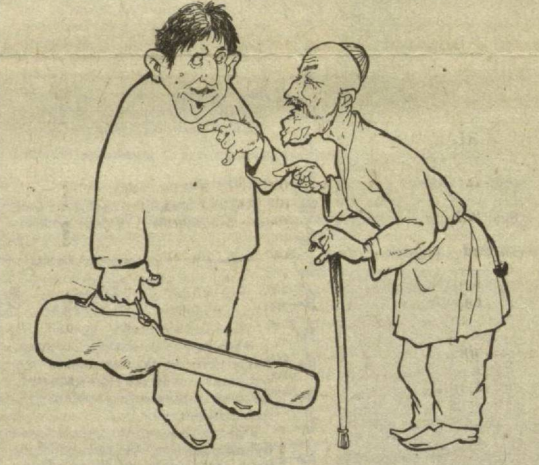

**— Қаерларда юрибсан, болам, ўқишга жойлашдингми?**
**— Аввал киссани қаппайтириб олай...**

**— Ура, ўйингоҳда тарвуз пишибди!**

С. САЛОҲИДДИНОВ расмлари.

## ҲАРОМ ЛУҚМА

Андижоннинг янги бозоридан 10 сўмга ўн килограмм сараланган картошка сотиб олдим. Деҳқон картошкани тўғри томорқасидан бозорга олиб келибди.

— Ўғил уйлантираяпман. Битта кўйлак 100 сўм, — деди деҳқон.

Бозордан қайтар эканман, ҳукуматимиз томорқа ери бериб, тўқчилик учун ишончли пойдевор қўйганлигига яна бир бор амин бўлдим. Бунинг учун давлатимизга, партиямизга катта раҳмат!

Бироқ бу бозорда нарх-наво пасайди деганим эмас. Бир килограмм картошкани 2,5—3 сўм, деб ўтирган олибсотарлар ҳам борки, уларни кўриб ғазабланасан киши.

Ана шу нусхалар бойлик орттириш мақсадида турли хил қишлоқ хўжалик маҳсулотларини деҳқондан арзонгаровга сотиб олиб, икки-уч баробар қиммат пуллашмоқда.

Андижон вилоят ички ишлар бўлими ходимлари, мутасадди раҳбарлар бозорларни ана шунақа олибсотар —ҳаром луқмалардан тозалашса, ҳар ким ўзи етиштирган маҳсулотини ўзи сотса, бозордаги нарх-наволар арзонлашган бўларди.

**Ў. ТЎЙЧИЕВ.**
Избоскан райони.

**Қарши район Бешкент матлубот жамиятига қарашли нон комбинати ишчи-хизматчилари жорий йилда самарали меҳнат қилмоқдалар. Комбинатнинг бош цехида 14 хилдаги миллий нонлар ишлаб чиқарилади. Қандолатчилик ва лимонад цехлари ҳам маҳсулот етказиб бермоқда. Жами 83 кишидан иборат бу аҳил жамоага Раҳмон Раҳимов етакчилик қилаётир. Новвойлар иккинчи чорак режаларини ортиғи билан бажардилар. Айниқса, Қурбонназар Қодиров, Жўра Нормуродов, Саодат Маматова, Диёра Қодирова сингари новвойлар хизматидан барча мамнун.**

**СУРАТДА: пешқадам ишчи Гулшода Очилова.**

Ш. СУЛТОН олган сурат.

*Олам тилсимотларга тўла*

# ОТ ДАВОЛАЙДИ

**Қадимги ривоятларда ҳикоя қилинишича, табиблар ёки ҳакимлар худоси Эскулап отни... ўзининг асосий кўмакчиларидан бири ҳисоблаган, тўрт оёқли жонивор ёрдамида турли касалликларни даволаган экан.**

**СССР Соғлиқни сақлаш вазирлигига қарашли Тбилиси ҳакимлар малакасини ошириш илмгоҳининг даволаш бадантарбияси ва ҳакимлик назорати кафедраси мудири, тиббиёт фанлари доктори Д. М. Цверава Эскулапнинг мамлакатимиздаги издошларидан бири ҳисобланади.**

Таниқли олимнинг ҳикоя қилишича, у райттерапия бўлимини очган. Аввало бу атама қандай маънони англатишини билиб олиш зарур. «Райт» немис тилида «олиш» деган маънони билдиради. Баъзан яна бир атама — хипотерапия ҳам ишлатилади. «Хипо» юнон тилида «от» демакдир.

Қадимги дунёдан XIX аср охирида Олмонияда отлар ёрдамида даволаш қўлланила бошланган даврга қадар орадан жуда кўп вақт ўтди. Аммо 60-йилларгача ҳакимлар райттерапияга кўпроқ эътибор бердилар. Бу соҳа айни шу йилларда Олмония, Англия, Франция, Италияда тиббий асосга қўйилди.

Номи юқорида тилга олинган мутахассис отни болалик йилларидан севиб қолади. Ўша йилларда у яшаган ердаги отчопарда Осовиаҳим мактаби мавжуд эди. Отда юришни шу ерда ўрганади. Сўнгра спортчи чавандоз бўлиб етишади.

Қисқаси, унинг бутун ҳаёти бу ажойиб жонивор билан боғланади. Тбилиси тиббиёт олийгоҳининг жисмоний тарбия ва спорт тиббиёти куллиётини туталлагандан сўнг мустақил ишлай бошлагач, райттерапияга эътибор беради.

70-йилларда ташкил этилган ҳакимлар гуруҳи инфаркт бўлган беморларни даволаш билан шуғулланади. Тегишли даволаш усули ишлаб чиқилади.

Райттерапия натижалари қувончли бўлиб чиқади. Юрак касалига мубтало бўлган беморларнинг кўпчилиги тананинг бу муҳим аъзоси қайси томонда жойлашганини ҳам «унутишади».

Айни чоғда тиббий даволашнинг бу соҳаси юрак-қон томир хасталикларини даволашдагина эмас, бошқа касалликларда ҳам фойда бериши маълум бўлади. Мутахассиснинг таъкидлашича, унинг таъсир доираси кенг. Масалан, асаб касалликларига дучор бўлган беморларни даволашда ҳам яхши натижа бера бошлади. Устига-устак бу хасталиклар бизнинг давримизда ўзгарди. Агар илгари бундай беморлар жазава тутиш ёки тез чарчашга мойил бўлсалар, эндиликда мураккаб моҳият касб этди. Бошқача айтганда, ахборот асабияти кенг тарқалди. Бу хабарлар оқимининг кўпайиши, вақт камомати, ички зиддиятлар оқибатидир. Бундай дамларда райттерапияни бошқа соҳа билан алмаштириб бўлмайди.

Нега, деб сўрарсиз. Биринчидан, очиқ ҳавода от миниб, сайр қилиш яхши самара бермоқда. Гап фақат бунда эмас. Отда елиш кўникмаларини ўрганар экан, одам ўзидаги ишончсизликни бартараф этади. Бу унинг хулқ-атворида ифодасини топади. Унда қўрқув ҳисси барҳам топади, шижоат, жасурлик хислатлари шаклланади.

Райттерапия ёрдамида ҳал этиладиган яна бир муҳим масала бор. Ғарбий немисларнинг ҳисоблашларича, бу мамлакатдаги болаларнинг 47 фоизи гавдани тутолмасликдан азоб чекади. Афсуски, мамлакатимизда бундай маълумотлар эълон қилинмайди.

Бу нимага олиб келади? Гавдани тутолмасликдан келиб чиқадиган оқибатларнинг ҳаммасини шарҳлаб ўтирмайлик-да, фақат бир нарсага тўхталайлик. Одам 35 ёшга етгандан ва бундан кейинги барвақт қарий бошлаш ҳоллари учраб туради. Булар ўша, болалигида гавдасини тутолмасликка мубтало бўлган кишилардир.

Ниҳоят, яна бир қизиқарли мисолга тўхталайлик. Наполеон Бонапарт тутқаноқдан азоб чеккан. Бу касаллик ақлнинг сусайишига олиб келади. Лекин Наполеон буюк одам бўлган. Тиббиётчилар ҳоқон табиби ёзувларини ўрганиб, Франция ҳокимида юрак тутқаноғи бўлган, деган хулосага келадилар. Бу эса тамомила бошқа нарсадир. Наполеонга яқин кишиларнинг шаҳодат беришларича, у кутилмаганда отига миниб, унда сайр қилар экан. У бир сафар шундай қилиб юрганида асир тушишига сал қолади.

Бундан чиқадиган хулоса оддий: ҳоқон шу билан юрак ҳуружларининг олдини олган, ўзини-ўзи даволаган. Наполеоннинг даҳолик хислати тиббиётда ҳам намоён бўлган.

Отлар ниҳоятда камайиб кетган ҳозирги даврда райттерапияга эътибор сусайди. Қанийди, тиббиётнинг бу усули яна тараққий этса. Бу одамларнинг биз юқорида тилга олган касалликлардан оддий йўл билан халос бўлишига имкон берган бўлур эди. Қисқаси, отларни кўпайтириш чораларини кўришимиз, чавандозлик спортини авж олдиришимиз зарур.

**Ш. ОДИЛОВ.**

# АХБОРОТ

## ҲОВЛИ ТЎЙИ

**Наманган районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалигида ўтган йили уй-жой қуриш учун 53 гектар, томорқа учун 72 гектар ер ажратилган эди. Мазкур мақсадлар учун бу йил яна 16 гектар ер тақсимланди. Бундан қувонган юзлаб оилалар уй қуришни бошлаб юбордилар. Уларга жамоа хўжалиги томонидан ёрдам берилаяпти. 1150 куб метр тахта, 300 тонна цемент ажратилди.**

**Шу кунларда янги уй қурган оилалар ҳовли тўйларини ўтказишаяпти.**

## «ЧОРШАНБА ОҚШОМИ»

**Наманган район комсомол қўмитаси ташаббуси билан ҳафтанинг ҳар чоршанба кунида «Еттибулоқ» истироҳат боғида ёшларнинг дам олиш сайили ўтказилаяпти. Район маданият бўлимига қарашли «Олвализор гуллари», «Ниҳол», «Садо» ашула ва рақс дасталарининг чиқишларидан дам олувчилар мамнун бўлмоқдалар.**

А. ХОЛМИРЗАЕВ.

Муҳаррир
Н. ЁҚУБОВ.

# Ойнаи жаҳонда

**10 АВГУСТ ШАНБА**

**ФИЗКУЛЬТУРАЧИЛАР КУНИ**

● ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум».

*

9.00 «Ахборот».
9.25 «Республика мулки». Бадиий фильм. 1-серия (М. Горький номли киностудия).
10.30 «Ҳужжатли экран».
11.15 «Муҳофаза».
11.45 «Спорт. Спорт. Спорт». Физкультурачилар кунига бағишланган ёшлар видеоканали.
14.10 «Дала юмушлари».
14.40 «Бизга мактуб йўллабсиз».
15.20 «Санъат олийгоҳида бир кун».

* * *

18.00 «Қирол ва қовунлар». Мультфильм.
18.10 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар».
19.10 «Қадрият».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Оқшом эртаклари.
20.05 «Рушана Султонова рақсга тушади». Фильм-концерт.
20.30 Москва. «Время».
21.10 «Мерос». Оразий.
22.00 «Ҳафтанома».
23.00 «Тўфон». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
00.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

9.00 Болалар учун концерт.
9.30 Ўлмас Умарбеков. «Шошма, қуёш». Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театрининг спектакли.
10.20 «Чинор остидаги дуэль». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).

* * *

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

17.00 Футбол. Тожикистон ССР кубоги. Финал. Фрунзе номли жумҳурият стадионидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида ва кўрсатув тугагач — мультфильмлар.
19.00 «Новости».
19.15 «Суханварони жаҳон». Джек Лондон.
20.00 «Ахбор».
20.20 «Калтак». Сатирик киножурнал.
20.30 Москва. «Время».
21.10 Тожикистон Давлат филармониясининг «Чаман» ашула ва рақс ансамбли концерти.
22.10 «Эртага — Қурувчилар куни».
22.40 Мирзо Турсунзода таваллудининг 80 йиллигига. «Ҳасан аравакаш». Бадиий фильм (рус тилида).

● МТ I

6.00 Р. Тазетдинов чалади (балалайка). Қозондан кўрсатилади.
6.20 Ҳужжатли фильмлар: «Эҳ, Лев Иванович, Лев Иванович...». «Финишдан сўнг».
7.00 Ритмик гимнастика.
7.30 Тонгги дам олиш кўрсатуви.
8.00 ТСН.
8.15 МТнинг олтин хазинасидан. А. Н. Островский. «Мўмай пуллар». ССР Иттифоқи Давлат академик Малий театрининг фильм-спектакли.
10.45 «Тонг юлдузи».
11.45 «Чебурашка», «Тимсоҳ Гена». Мультфильмлар.
12.25 «А курси».
12.40 «Экология. Жамият. Инсон».
13.10 Режиссёр М. Захаров фильмлари. «Оддий мўъжиза». 1-серия («Мосфильм»).
14.30 ТСН.
14.45 «Оддий мўъжиза». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
15.55 «Ер — она масканимиз» фототанлови.
16.00 М. Булгаков ҳақида хотиралар.
17.05 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм премьераси. 9-серия.
17.30 «Халқаро панорама».
18.15 «XX аср солдатлари урушга қарши» халқаро узлуксиз телекўрсатувига.
18.30 Эфирда мусиқа. «Сайланмалар».
19.00 МТ экранида биринчи марта. «Сукунат ҳайқириғи». Бадиий фильм («Мосфильм»).
20.30 «Время».
21.10 «Чўнтаккесар». Катталар учун мультфильм.
21.30 «Ялта-91». Эстрада қўшиқлари ёш ижрочилари телетанлови. 3 кун — «Ретро».
24.00 П. Мериме. «Венера Ильская». Фильм-концерт.
00.40 «Аргентина оҳангларида танго» ансамблининг чиқиши (Аргентина).
01.10 «Шерлок Холмс ва дўхтир Ватсоннинг саргузаштлари». Телевизион бадиий фильм. «Агра хазинаси». 2-серия.

● МТ II

7.30 Эрталабки бадантарбия машқлари. 7.45 «Здоровье» (сурдо таржимаси билан).

*

8.15—10.15 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ. 1. «Дўстлар даврасида».

*

10.15 Спорт ҳамма учун. 10.30 «Биз яшаётган олам». Режиссёр Ю. Беспалов фильмлари. «Болдино бедорлиги» (Нижний Новгород). 11.30 «Ҳамдўстлик» видеоканали. Молдова телевидениеси таништирилади. 14.00 «НУЖ: эълон қилинмаган ташриф». 14-кўрсатув. 14.40 «Курашиш». Телеспектакль премьераси. Муаллиф — Г. Даврикян. Ереввандан кўрсатилади.

*

16.30—18.15 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ. 1. «Бизнен мирас» (татар тилида кўрсатув).

*

18.15 «Мяу деган ким?». Мультфильм. 18.30 «Оила» телекўрсатуви. 19.30 «Урал—дарё тепасидаги шаҳар». Телефильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Африка оҳанглари. Концерт. 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).

*

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
21.10 «Кинонигоҳ».

*

22.45 «Қайтиш». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.

БУЮРТМА № 5816. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 21.05. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12